

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

17^E JAARGANG

WOENSDAG 30 MAART 1932

No. 848

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar, Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

29 MAART 1932.

Over deze korte berichtswEEK valt er, wat betreft de geldmarkt, weinig te vermelden. Zooals verwacht werd liep particulier disconto weder terug tot het peil van het begin der maand. Het uiterst geringe aanbod van wissels vond tot $1\frac{1}{16}$ à $1\frac{1}{8}$ pCt. plaatsing. Callgeld was onveranderlijk voor $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ pCt. aangeboden en prolongatie noteerde weder 1 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijken de binnenlandsche uitzettingen een kleine vermeerdering te hebben ondergaan; de post binnenlandsche wissels daalde met f 1 miljoen, doch de beleeningen namen met f 2,6 miljoen toe. De diverse rekeningen onder de activa der Bank namen met f 5,2 miljoen toe. In den post papier op het buitenland kwam nagenoeg geen verandering.

De goudvoorraad is deze week met f 3,2 miljoen gestegen. De zilvervoorraad daalde echter met f 551.000, zoodat de post munt en muntmateriaal per saldo een toeneming aanwijst van f 2,6 miljoen.

De biljettencirculatie heeft zich met f 16,3 miljoen uitgebreid. De saldi in rekening-courant geven daarentegen een vermindering te zien van f 7 miljoen, tengevolge van een daling van het saldo van 's Rijks Schatkist met f 14,3 miljoen en een toeneming van de saldi in rekening-courant van anderen groot f 7,4 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo liep met f 1 miljoen terug; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 77 pCt. tegen 78 pCt. de vorige week.

De Paaschdagen hebben op de wisselmarkt voor een verrassing gezorgd. Vertoonden de Ponden- en Dollarkoersen vóór de feestdagen geen opvallend groote schommelingen (9.09—9.04—9.15 resp. 2.4850—2.4835—2.4847½), gedurende de dagen, dat onze wisselhandel stil lag, is te New-York het Pond sterk aangetrokken, resp. in Londen de Dollar zeer aangeboden; van 3.65½ is het Pond tegen Dollar tot boven de 3.81 gekomen, slot 3.79½. Het gevolg was, dat toen na de feestdagen onze wisselhandel weder begon, het Pond zeer gezocht, de Dollar sterk latend was; de stemming was echter hoogst onzeker en nerveus; de schommelingen groot: (9.42—9.30—9.43—9.37 resp. 2.4775—2.4752½). Marken waren iets lager: 59.——58.90. Fransche Francs 9.75½—9.74¼—9.75½. Belga's zonder veel verandering 34.63. Zwitsersche Francs veranderden weinig 47.90—47.97½. Lires bleven ca. 12.85. Peseta's zonder veel zaken 18.75. Het vaste Pond heeft de Scandinavische deviezen mee omhoog getrokken: Kopenhagen 51.80, Stockholm 50.40, Oslo 49.75. Finsche Marken eveneens hooger 4.35.

Op de termijnmarkt weinig verandering. Eén- en driemaands Ponden noteerden resp. $\frac{3}{4}$ en $2\frac{1}{2}$ c. boven den contanten koers, terwijl Dollars op deze termijnen eerder op 25 en 65 punten onder kassa waren aangeboden.

In gouden baren gaat heel weinig meer om; eagles en sovereigns worden, zij het ook in bescheiden mate, nog geregeld door het buitenland gezocht.

LONDEN, 26 MAART 1932.

De geldmarkt blijft bij voortdurend ruim, ofschoon in andere jaren tegen het einde van het Maartkwartaal geld sterk pleegt aan te trekken. Er zijn ditmaal echter zoovele factoren, die een rol op de geldmarkt spelen, dat de gewone factoren daarin geheel opgaan en verdwijnen. Het verloop op de geldmarkt kan de volgende week interessant zijn, daar de markt zoo goed als geen einde Maart-papier in portefeuille heeft. Einde December 1931 was de toestand namelijk juist zeer onzeker, zoodat de markt toen geen wissels opnam.

Op de discontomarkt bleef de stemming flauw. De aankopen voor buitenlandsche rekening, ofschoon minder prominent dan eenige weken geleden, houden niettemin aan. De inschrijving op de nieuwe schatkistpromessen had ditmaal Donderdag plaats; de toewijzing geschiedde tegen $\frac{1}{16}$ pCt. onder $1\frac{7}{8}$, zoodat driemaands bankaccepten nauwelijks beter dan 2 pCt. zijn. De noteering is 2—2¼ pCt.

Op de deviezenmarkt blijft Sterling gezocht; heden Zaterdag steeg de waarde van het Pond plotseling sterk, zonder dat het mogelijk was zaken van eenige beteekenis af te sluiten. Dollars 3.75 na 3.76; Guldens 8.30 na 8.35. De berichten uit Amerika zullen wel niet nalaten de stemming voor Dollars flauw te maken.

HET KESSLER-PLAN IN NIEUWE GEDAANTE.

Niet zeer dikwijls en in allen gevalle slechts, wanneer het levensvragen voor een bepaalde industrie of voor het geheele economische leven betreft, geschiedt het, dat de leider van een groot concern het tooneel van zijne gewone werkzaamheden verlaat en de arena betreedt, om door uiteenzetting van zijn plannen in het openbaar de belangrijke stem van het groote publiek voor zijne denkbeelden te winnen. En nog zeldzamer is het, dat een zoodanige poging wordt herhaald. Men mag wel aannemen, dat de ontwerper alleen tot een dergelijken stap, welke erkenning van het mislukken van den eersten beteekent, besluit — die mislukking moge dan het gevolg zijn van onuitvoerbaarheid van het plan of van gewijzigde dan wel al te ongunstige verhoudingen — wanneer de noodtoestand van de industrie zóó ernstig, het oplossen der moeilijkheden zóó dringend zijn, dat zij terzijdestelling van alle eigenliefde bij den wensch te helpen, te redden, gebiedt.

Een dergelijken stap, waarmede wanneer wij dien goed bezien, de Heer Ir. J. B. Aug. Kessler bewijst, dat hem de zaak boven de persoon gaat, beteekent de publicatie van zijn „*Plan ter bereiking van het evenwicht tusschen wereld-petroleumproductie en wereldverbruik.*”¹⁾

Moge reeds de herhaalde publicatie van dergelijke plannen of voorstellen dus iets werkelijk niet alle-daagsch zijn, nog veel zeldzamer zal het wel voorkomen, dat de *herziene lezing* van een door bedoelde personen uitgewerkt ontwerp *rekening houdt* met alle bezwaren van een *criticus*, die de lotgevallen der industrie als — overigens wel belangstellend — niet-belanghebbende, gadeslaat, doch slechts algemeen economisch is georiënteerd. Zulks nu doet — en wij brengen dit naar voren met een voldoende, die onzen lezers vermoedelijk begrijpelijk zal voorkomen — het nieuwe Kessler-plan.

Onze critiek, onze twijfel aan de werking van het plan hadden zowel enkele grondbeginselen ervan als bepaalde opvattingen betroffen. Wij hadden, om dit kort te resumeeren, skepsis te kennen gegeven aangaande de opvatting van den ontwerper, dat het mogelijk zou zijn, de wereldproductie met succes te regelen, wanneer *slechts drie staten* — Ver. Staten, Venezuela en Roemenië — het daaromtrent eens zouden zijn, en opgemerkt, dat het *onlogisch* lijkt, zelfs aangenomen dat de motieven voor het niet-deelnemen van alle andere landen afdoende zijn, deze, die in geval van slagen uit het plan voordeel zouden trekken, niet in de *kosten* ervan te laten bijdragen. Wij hadden vooral gewezen op het *gevaar*, dat het *niet daarin betrekken van Rusland*, op één na den grootsten producent ter wereld, voor het *welslagen van het plan* beteekent, en op de tegenstrijdigheid in de motiveering van het afzien van zijn deelname. Wij hadden . . . , doch alvorens wij verder gaan moge eveneens in zoo beknopt mogelijken vorm aan de houding van het herziene plan ten aanzien dezer vraagstukken worden gedacht. Het heet dan:

„Het ligt in de bedoeling, dat alle petroleum producerende landen, welker uitvoer grooter is dan hun invoer, op basis van het plan samenwerken.

In mijn oorspronkelijk plan liet ik Sovjet-Rusland . . . buiten beschouwing. . . . Thans stel ik voor, dat Rusland met de andere olie producerende landen overeenkomstig het voorgestelde plan zal samenwerken

Het zou derhalve bij de overeenkomst om de volgende landen gaan: Ver. Staten (op speciale voorwaarden in overeenstemming met de aldaar geldende wetten), Venezuela, Rusland, Perzië, Roemenië, Mexico, Ned.-Indië, Columbië, Peru, Trinidad, Polen, Serawak en Ecuador.”

Dit beantwoordt volkomen aan de in onze bespreking als wenschelijk voorgestelde eischen.

¹⁾ Het eerste plan is door ons in dit blad uitvoerig weergegeven en besproken. Zie „Oplossing der Crisis in de Wereld-Petroleum-Industrie?“, Econ.-Stat. Ber. 21 October 1931, blz. 926 e.v.

Wij hadden echter ook het optimisme moeten becritiseeren, dat inzake het vraagstuk der overwinning van eventuele *wettelijke bezwaren* werd aan den dag gelegd, en gemeend dat men had mogen verwachten, dat de ontwerper zich tevoren omtrent het al of niet bestaan van dergelijke belemmeringen zekerheid had verschaft, en wij hadden op het feit gewezen, dat het overwinnen van zoodanige bezwaren gedurende vele jaren niet is gelukt. Thans legt de schrijver, „daar de petroleumindustrie der Ver. Staten aan mijn oorspronkelijke plan niet kon deelnemen”, een juist voor zoover de *deelname der Ver. Staten* betreft *radicaal gewijzigd plan* voor, en wel naar hij met nadruk opmerkt, *na het inwinnen van juridisch advies* in zeer bevoegde Amerikaansche kringen, welke verklaarden, dat het gewijzigde plan op alle punten met de wetten der Ver. Staten in overeenstemming is. Als zoo belangrijk beschouwt — en terecht — de voorsteller de deelname van Rusland en de aanpassing van zijn plan aan de eischen van de Amerikaansche wetten, dat hij zulks in den titel van zijn nieuwe plan naar voren brengt.

Deze aanpassing bestaat daarin, dat de *Amerikaansche petroleumindustrie*, aan welke het ingevolge de antitrust-wetgeving verboden is, of althans schijnt te zijn, overeenkomsten tot regeling der productie te treffen, *alleen met hare uitvoer-kwantums in het plan wordt betrokken*, en zelfs een soort voorkeurs-contingent voor de voorziening der niet-Amerikaansche markten verkrijgt.²⁾

Uit deze bijzondere positie van de Amerikaansche olie op de niet-Amerikaansche markten vloeit een *bevoorrechtiging van de Ver. Staten* voort, welke van des te grooter beteekenis is, waar het, om weder met de — niet optimistische — woorden van den ontwerper te spreken, „geenszins onwaarschijnlijk is, dat het wereldverbruik gedurende zekeren tijd nog zal dalen.” Om te voorkomen, dat de Ver. Staten met deze bevoorrechtiging genoegen nemen zoolang de toestand slecht is, maar de overeenkomst opzeggen, zoodra het wereldverbruik weder stijgt, moest voor dat land in tegenstelling tot de overige deelnemers, welke de overeenkomst elk kwartaal kunnen opzeggen,³⁾ een verbintenis voor den tijd van bijv. vijf jaren worden vastgesteld.

De *grondgedachte* van het oude plan: *kwartaalsgewijze vaststelling eener normale productie* door een commissie — thans door een conferentie der deelnemende landen — en *opgave eener* aan het goeddunken der afzonderlijke staten overgelaten „*minimale productie*”; heffing van een omslag daarop tot vorming van een fonds, dat dan onder die productielanden zal

²⁾ De Amerikaansche olie-industrie zal voor een jaarlijksch kwantum van 42 miljoen barrels olieproducten een bevoorrechte positie op de wereldmarkt krijgen, nl. per kwartaal voor 6 miljoen vaten benzine, 2 miljoen vaten lampolie en 2½ miljoen vaten „andere” producten. Dit is in overeenstemming met haar uitvoer-overschot aan olie. (Op een andere plaats in het plan wordt dit overschot in vergelijking met den olie-invoer nog nauwkeuriger berekend). Vertegenwoordigster der Amerikaansche oliebelangen zal de thans niet-werkende, voor enkele jaren op grond der Webb-Pomerene-Act opgerichte *Export Petroleum Association* worden, een van die uitvoerkartels, waarvan de vorming — in tegenstelling tot de nog steeds verboden binnenlandsche kartels — door bovenvermelde, als een soort beloning voor de houding der groote concerns ten tijde van den oorlog, kort daarna in het leven geroepen wet wordt toegelaten, en die van Regeeringszijde dikwijls werden begunstigd.

³⁾ In het oorspronkelijke plan was bepaald, dat de geldigheid van kwartaal tot kwartaal zou worden verlengd, totdat gedurende zes achtereenvolgende maanden de vrije marktprijs voor stookolie fob Golf van Mexico . . . minstens \$ 1 per vat bedroeg, en gedurende denzelfden tijd de prijs voor benzine van 64¢ Bé niet minder dan \$ 0,08 per Gall. was. Daarna zou het plan buiten werking worden gesteld, om weder van kracht te worden, zoodra de prijzen

worden verdeeld, welke minder dan hunne „aangemelde minimum-productie” leverden, vindt men in het nieuwe plan althans op het eerste gezicht zoo goed als onveranderd terug.⁴⁾ Voor de Ver. Staten wordt, overeenkomstig hunne deelneming aan het plan uitsluitend met hun uitvoer-overschot voorgesteld, dat zij ook aan het fonds alleen op basis van dit overschot, dus niet in verhouding tot hunne productie, zullen bijdragen. Daartegen zou men kunnen aanvoeren, dat de geheele olie-industrie der Ver. Staten bij vervulling der van het plan gekoesterde verwachtingen voordeel zou hebben en derhalve (eventueel in geringere verhouding) tot het fonds dient bij te dragen, doch minstens, dat voor hen (daar bijv. een vat benzine ongeveer evenveel beteekent als twee vaten ruwolie) dienovereenkomstig hogere cijfers voor hunne bijdragen t.a.v. dat uitvoer-overschot dienen te gelden.

Oogenschijnlijk houdt aldus het plan — afgezien van de noodzakelijk geworden wijziging wegens de aan de Ver. Staten toegekende bevoorrechte positie — aan de gedachte van de fondsvorming en fondsverdeling onveranderd vast, en laat het daarmee op dit laatste punt ook de critiek onveranderd en onverzwakt voortbestaan. Deze had er de aandacht op gevestigd, dat de „negatieve” productiepremie een totaal andere uitwerking moest hebben dan de ontwerper aannam: zij zou in den voorgestelden vorm niet bewerken, dat zoo weinig mogelijk wordt geproduceerd, doch integendeel ertoe aanmoedigen, zoveel mogelijk, doch weinig beneden de „aangemelde minimumproductie” voort te brengen. Zulks werd aan de hand van een kleine tabel nog in bijzonderheden bewezen. Wij hadden voorts geconstateerd, dat de opmerking in het eerste plan, dat „het raadzaam zou kunnen zijn, de vergoeding per vat te limiteeren”, geen betrekking had op de per vat minder-productie te verdeelen premie, doch op de, het punt van uitgang voor de berekening der bijdrage aan het fonds vormende som. Wij hadden tenslotte deze critiek aangevuld met de opbouwende aanwijzing, de fout door limiteering der negatieve productie-premie te corrigeren. In een pers-conferentie door een lid der Berlijnsche redactie van de „Frankfurter Zeitung” op de gevolgen van den voorgestelden vorm der fondsvorming en fondsverdeling opmerkelijk gemaakt, heeft de Heer Kessler dit bezwaar aldus beantwoord, dat „de vergoeding per vat tot een maximum moet worden begrensd.” Daarmede heeft de ontwerper van het plan de gegrondheid onzer critiek ook op dit laatste punt — zonder dat zulks in de bewoordingen van het nieuwe plan werd gezegd — toegegeven en ook de aanwijzing, welke een remedie voorstelde, als juist erkend.⁵⁾

De speciale positie, welke het nieuwe plan den Amerikaanschen producenten toekent, doet de vraag opkomen, of het niet aanbevelenswaardig zou zijn, ook onder deze grenzen gedaald zouden zijn. Gedurende de schorsing van het plan zou ook het boorverbod (de boorbelasting) buiten werking worden gesteld; ook zou het plan door elk der deelnemende landen telkens uiterlijk een maand voor het einde van het kwartaal opgezegd kunnen worden. In deze bepalingen brengt het nieuwe plan geenerlei wijziging. Zij worden hier naar voren gebracht, daar den ontwerper van verschillende zijden, welke de belangen der verbruikers al te ijverig wilden beschermen, verweten was, dat zijn plan ten doel zou hebben een onredelijk opdrijven van de prijzen. Het buiten werking treden van het plan bij het bereiken van bovengenoemde niet overdreven hoge grenzen is een heletsel voor dergelijke bedoelingen.

⁴⁾ Daarnaast blijven natuurlijk talrijke details als bijv. die betreffende de financiering der bijdragen van zwakkere maatschappijen in het fonds ongewijzigd voortbestaan.

⁵⁾ Wanneer de opsteller van het plan voorts van meening was, dat iedere producent (ook in aanmerking nemende de op een bepaald oogenblik geldende marktprijzen) zal kunnen uitrekenen, of hij inderdaad beter af is, wanneer hij zich aan zijn minimum-productie houdt, dan wel daarbeneden blijft, zoo ontzenuwt dit geenszins onze principiële opmerking; integendeel, de juistheid daarvan wordt aldus implicite erkend.

INHOUD.

	Blz.
HET KESSLER-PLAN IN NIEUWE GEDAANTE door <i>Dr. Wilhelm Mautner</i>	252
Het Pondenverlies van de Nationale Bank van België door <i>Dr. R. van Genechten</i>	254
Een wereldgrondstoffen-valuta? door <i>Mr. W. J. L. van Es</i> met Naschrift door <i>Prof. Dr. Ir. J. Goudriaan Jr.</i>	255
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De gespecialiseerde banken in Duitsland, II (Slot) door <i>Prof. Dr. K. Mellerowicz</i>	259
AANTEKENINGEN:	
Contingenteering van porselein, aardewerk en tegels	261
De beleggingspolitiek van de Nationale Levensverzekering-Bank	262
Indexcijfers van groothandelprijzen	263
ONTVANGEN BOEKEN	
MAANDLIJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	264
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	264
Rijkspostspaarbank	264
Postchèque- en Girodienst	264
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	264
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	265—270
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

den Russen, voor wie hun Vijfjarenplan een soortgelijke, zichzelf opgelegde, doch slechts moeilijk en niet anders dan onder den druk der economische ontwikkeling te wijzigen dwang beteekent als voor de Amerikanen hunne antitrust-wetgeving, onder bepaalde omstandigheden ook een deelname slechts ten aanzien van hun uitvoerkwantum in het plan voor te stellen. Ten gunste daarvan zou spreken, dat Rusland uitsluitend uitvoer-, niet invoer-land van petroleum is en dat de uitwerking der productievermeerderingen dan wellicht in sterkere mate dan tot dusverre aan het Russische binnenlandsche verbruik zou ten goede komen. Het is een door de tegenstanders van Sovjet-Rusland steeds herhaalde these, dat de Russische export slechts door het niet voorzien in de dringende noodzakelijke binnenlandsche behoefte mogelijk is, terwijl de Russen zelf toegeven, dat het binnenlandsche verbruik nog voor zeer aanmerkelijke stijging vatbaar is. Dat door een minder geforceerde stijging van den export en toetreden van de Sovjets tot het nieuwe plan ook de voor de Russische olie te bedingen prijzen beter zouden worden, ligt wanneer dit plan zijn taak verricht, voor de hand; daardoor echter zou den Russen gelegenheid worden geboden zonder bovenmatige opvoering van den afzet naar het buitenland meer deviezen te verkrijgen dan anders, zoodat zij zich de middelen tot doorvoering van hun industrialisatieplannen zonder verstoring der buitenlandsche oliemarkten zouden kunnen verschaffen.

Nu doet zich echter de vraag voor: *Zullen de Russen trouwens wel aan het plan willen deelnemen?* Deze vraag is, gelooven wij, voor hen ongetwijfeld minder gemakkelijk te beantwoorden dan het bepalen hunner positie tegenover het oude plan was. De nieuwe redactie van het plan beneemt den Russen in allen gevalle de vrijheid van manoeuvreeren. Zulks is voor de kringen, welke een regeling der wereldproductie ernstig wenschen, een winst.

Een dergelijke wisseling van het initiatief en erkenning van een vermijdbare vergissing beteekent ook het thans in aanmerking nemen van de Amerikaanse antitrust-wetgeving. In de Ver. Staten was de ontvangst van het plan, euphemistisch uitgedrukt, lauw geweest.⁶⁾ De opmerking, dat het (werkelijk of waarschijnlijk) met de Amerikaansche wetten niet in overeenstemming zou zijn, onthief alle kringen, die er om welke redenen dan ook weinig voor gevoelden,

⁶⁾ De met zoveel nadruk getoonde, eensgezinde ondersteuning van het plan door de Roemeensche petroleum-industrie kan slechts bij iemand, die volkomen vreemdeling is in dit Jeruzalem den indruk wekken, dat dit enthousiasme bij alle betrokkenen even gloeiend was, en zij kan niet wegnemen, dat de luidruchtigheid waarmede de producenten juist van het land, dat meer dan eenig ander in het afgelopen jaar aan den mistroostigen toestand van een

van de noodzakelijkheid het plan ook slechts te bespreken. Kenschetsend was, dat het in een omvang van meer dan 100 bladzijden verschijnende leidende vakblad der Amerikaansche petroleumindustrie voor het plan slechts ongeveer een tiende pagina en een ironiseerenden titel over had, en zijn critiek erop... uit zwijgen bestond. Het American Petroleum Institute had zich gehaast, den Roemeenschen olie-industriëelen, die het Institute hadden verzocht, een wereldconferentie ter behandeling van het plan bijeen te roepen, mede te deelen, dat het plan, aangezien het in strijd was met de antitrust-wetgeving, geen onderwerp van discussie kon uitmaken. Het had, om den schijn te deden, daaraan toegevoegd, dat het bereid was een dergelijke conferentie tot algemeene gedachtenwisseling, inzake petroleumvraagstukken bijeen te roepen. Toen de Roemeensche producenten daarop het A.P.I. uitnoodigden, wanneer zulks inderdaad het geval was, een tegenvoorstel uit te werken, gunde het zich ongeveer een maand tijds, alvorens het den Roemenen mededeelde, dat het liever het resultaat der besprekingen, in het Congres omtrent een aanhangige amendeering der antitrust-wetgeving wilde afwachten dan groot deel der wereld-petroleummarkten schuldig is, zich van het plan meester maakten, maar al te veel en al te fataal aan den handigen misdadiger herinnert, die om de verdenking van zich af te wenden, luidt „Houdt den diert” roept. Men kan niet vergeten, dat juist deze industriëelen geen vinger hebben uitgestoken om de noodlottige overproductie van het eigen land meester te worden, orde in eigen huis te scheppen.

stonds, stappen doen. Ook de Amerikanen dwingt het nieuwe voorstel van Ir. Kessler tot duidelijk bepalen hunner houding.⁷⁾

Hebben wij het indertijd als de wellicht grootste verdienste van het oude plan gekenschetst, dat het in elk geval den stoot voor *bijeenroeping eener wereldconferentie* ter behandeling van de petroleumvraagstukken zou kunnen geven, zoo zal daar het nieuwe plan op de aangegeven wijze met alle te dezer plaatse tegen het vorige ingebrachte bezwaren rekening houdt, ons oordeel over den nieuwen vorm veel gunstiger moeten luiden. Meer nog dan het oude is dit geschikt om een basis voor zoo spoedig mogelijk te houden internationale besprekingen te vormen, en eerst recht spoedig zouden deze kunnen plaats vinden, wanneer, zooals misschien mag worden vermoed, dit plan niet zonder voelinghouden met andere bevoegde persoonlijkheden der olie-industrie is tot stand gekomen. Het gaat er hier om, in het belang der afzonderlijke ondernemingen, der gezamenlijke petroleumindustrie, der landen en van het wereld-bedrijfsleven niet slechts te handelen — zulks heeft Ir. Kessler gedaan —, doch ook snel te handelen, en dat moet de internationale petroleumindustrie doen. Of moet ook in dit geval weder het noodlot zich voltrekken, dat een groot moment slechts een klein geslacht heeft gevonden?

Dr. WILHELM MAUTNER.

⁷⁾ Men vergelijkte bijv. de in „World Petroleum” weergegeven stemmen van leidende persoonlijkheden uit de politiek en het zakenleven.

HET PONDENVERLIES VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË.

In verband met het wetsontwerp, dat bij de Tweede Kamer is ingediend omtrent het pondenverlies van De Nederlandsche Bank is het misschien interessant één en ander mede te deelen omtrent de wijze, waarop in België deze zaak geregeld is.

Ook de Nationale Bank van België had op het oogenblik van de afschaffing van den gouden standaard in Engeland een groot pondenbezit, n.l. £ 12.643.079. In tegenstelling met de door De Nederlandsche Bank gevolgde politiek, is dit niet onmiddellijk gepubliceerd en uit een radiorede van den gouverneur der Nationale Bank, waarin gezegd werd, dat de Nationale Bank van België door de depreciatie van het Engelsche pond geen verliezen zou lijden, is ten onrechte, afgeleid geworden, dat zij haar pondenbezit tijdig van de hand had gedaan. Dit te meer, waar haar goudvoorraad dezelfde week met ongeveer 4 milliard francs toenam. Deze geheimzinnigheid is betracht geworden, omdat men in België, in verband met de nog niet zoo lang geleden plaats gehad hebben stabilisatie, vreesde, dat anders tengevolge van wantrouwen een gevaar zou ontstaan vóór de waardevastheid van het geld. Daarom is ook de conventie, die enkele dagen later (23 September 1931) tusschen den Minister van Financiën en de Nationale Bank gesloten werd tot regeling van de dekking van dit verlies, maandenlang geheim gehouden. Dit heeft, toen de zaak voor het Parlement werd gebracht, wantrouwen gewekt en de regeling tot een voorwerp van politieke twisten gemaakt, waarbij sommige zóó ver zijn gegaan, de Nationale Bank te beschuldigen valsche balansen te hebben gepubliceerd, omdat daarin de ponden voor hun goudwaarde zijn opgenomen. Het is echter duidelijk, dat juist door de conventie met den Staat, deze beschuldiging beteekenis mist.

De definitieve overeenkomst, zooals die aan het Parlement is voorgelegd, toont groote overeenstemming met het Nederlandsch wetsontwerp. Ook hier geeft de Staat aan de Bank een niet rentegevende schuldbekentenis, ten bedrage van het geleden verlies, pl.m. 660 miljoen francs. Waar in België het verlies niet is gestabiliseerd, zooals in Nederland is geschied, doordat het pondenbezit voor een vrijwel

vaste koers aan Ned.-Indië wordt overgedragen, is voorzien, dat bij vergroting van het verlies, het bedrag aan niet rentegevende schuldbekentissen, dat de Staat aan de Bank geeft, zal vermeederen. Om het verlies af te schrijven, worden deze schuldbekentissen als een apart fonds beheerd. In dit fonds worden tevens de Engelsche ponden gestort en wordt ook tegoed geschreven de rente, die men op dit pondenbezit verder maken zal. Verder krijgt door art. 3 van de overeenkomst de Nationale Bank de bevoegdheid, voorzover de geldcirculatie dat toelaat (dat wil waarschijnlijk zeggen, voorzover deze uitbreiding der circulatie geen gevaar zal opleveren voor de waardevastheid van het geld) in afwijking van haar statuut tot een bedrag van 550 miljoen schuldbrieven van den Belgischen Staat, luidende in vreemde valuta, op te koopen. De bedoeling, die hierbij voorzit, is stukken van de pondenleening van België van 1926 te koopen, zoodat ook de Belgische Staat op die manier geen verlies lijdt, daar hij immers, waar zijn pondenschulden grooter zijn dan het pondenbezit der Bank, bij depreciatie van het pond op het ééne wint, wat hij op het andere verliest. Ook de rente, die deze pondenleeningen opbrengen, worden aan het fonds tegoedgeschreven.

Het verschil tusschen deze regeling en de overdracht van het pondenbezit van De Nederlandsche Bank aan Indië bestaat dus hierin, dat in Nederland De Nederlandsche Bank het verlies voor haar rekening neemt en de winst op de ponden de Indische begroting ten goede komt, terwijl in België de Staat de winst, die hij op de ponden maakt, opoffert, om het verlies op het pondenbezit der Bank te delgen. Dit verschil in regeling vloeit gedeeltelijk daaruit voort, dat Nederland niet zelf in ponden luidende schulden heeft en men natuurlijk niet Nederl.-Indië voor het verlies kan laten opkomen. Het verschil is trouwens voor een deel slechts schijnbaar, omdat, wat de Nederlandsche Staat niet verliest, doordat de Bank zelf het pondenverlies voor haar rekening neemt, hij toch onrechtstreeks inschiet, doordat de baten uit de winstverdeling, die hem anders voor een groot deel ten goede zouden komen, nu in aanzienlijke mate worden

aangewend om het pondenverlies te dekken. In België is de deelneming van den Staat in de winsten van de Bank anders geregeld en deze winsten komen volgens de bestaande regeling ook verder aan den Staat ten goede, terwijl de Bank harerzijds de verplichting op zich genomen heeft, althans bij de aan het Parlement voorgelegde overeenkomst, een bedrag van 10 miljoen Francs per jaar tot delging van het verlies bij te dragen, tot een maximum van 60 miljoen.

Zoo heeft men dus in beide landen naar een oplossing gezocht, die, zonder dat de aandeelhouders van de Bank geheel zonder kleerscheuren van het pondenverlies afkomen, nochtans het voortbestaan der rentabiliteit van de circulatiebanken waarborgt. Zooals in de Memorie van Toelichting bij het Nederlandsche ontwerp terecht wordt gezegd, is een dergelijk voortbestaan trouwens een te groot nationaal belang dan dat men het in gevaar zou kunnen brengen. In beide gevallen draagt de Staat een deel van de lasten; in België, doordat de winst, die hij anders op de pondenleeningen zou gemaakt hebben verloren gaat, in Nederland, doordat hij derft een groot deel, wat hij anders uit de winstverdeling zou hebben verkregen. Het aantrekkelijke in het Belgische ontwerp is, dat wanneer het pond weer gaat stijgen, de deelneming van den Staat in het verlies vanzelf kleiner wordt, terwijl in Nederland het verlies is gestabiliseerd. Dit verschil ligt echter aan de omstandigheid, dat België een pondenschuld heeft en Nederland niet. Daardoor kan de Belgische Staat gemakkelijker het risico van een verdere daling van het pond, dat natuurlijk tevens in deze regeling ligt opgesloten, op zich nemen. Het aantrekkelijke in de Nederlandsche regeling is, dat het dividend, dat de aandeelhouders kunnen krijgen, op een maximum van 5 pCt. is bepaald en tantièmes van de bankleiders vervallen gedurende de periode, dat het pondenverlies nog niet is gedekt. Er zit immers iets onbevredigends in, dat de aandeelhouders van een instelling, die dan toch groote verliezen heeft geleden, een meer dan normale vergoeding zouden kunnen genieten (of dit het geval zal zijn, is weliswaar zeer dubieus), terwijl de verliezen op den Staat worden afgewenteld.

Het principiële verschil tusschen de regelingen, ondanks alle praktische overeenstemming is, dat in Nederland de Bank voor het verlies aansprakelijk is gesteld en in België de Staat daar voor instaat; dit komt o.a. hierin tot uiting, dat in België, wanneer in 1943 het tekort nog niet moest zijn angezuiverd, het aparte fonds in elk geval wordt opgeheven en de Staat voor de nog openstaande verliezen aansprakelijk is, zij het dan, dat hij hen door annuïteiten kan oplossen, die gelijk zijn aan hetgeen hij spaart op de aflossing van zijn pondenleening. De aanleiding tot

dit verschil moet gezocht worden in de eenigszins zonderlinge wijze, waarop in 1926 bij de stabilisatie in België de verhouding van den Staat tot de Bank geregeld is. Er bestond vóór de stabilisatie een groote schuld van den Staat aan de Bank. Deze is grotendeels afgelost door de opbrengst van een buitenlandse leening, die toen is gesloten. Nu komt echter in de conventie, waarmede toen de verhouding tusschen Staat en Bank geregeld is, de merkwaardige bepaling voor, dat de rente van de buitenlandse wissels, waarmede de Staat zijn schuld aan de Bank afbetaalt, ten goede zal komen aan den Staat, die zich aldus de voordeelen verzekerde van gelden, waarmede hij zijn schulden betaalde. Uit een door de Bank overgelegde corresponsentie blijkt daarenboven, dat in 1927 de Minister van Financiën erop aangedrongen heeft, dat dit tegood aan buitenlandse wissels van den Staat niet zou verminderd worden en dat de Bank dit staatstegoed alleen zou aanspreken, nadat haar geheelen eigen voorraad buitenlandse wissels was uitgeput. De eigenaardige bepaling in de overeenkomst van 1926, die ondertekend is door het geheele toenmalige Kabinet, dat hiervoor dus de verantwoordelijkheid draagt, legt ook naar mijne meening in principe het risico van de buitenlandse wisselpolitiek op den Staat.

De critiek, die naar aanleiding van de indiening van het pondenontwerp bij het Belgisch Parlement daar is opgegaan, richt zich dan ook ten onrechte tegen de tegenwoordige leiding van de Bank, die slechts in de door haar ontworpen regeling, de consequenties van de regeling van 1926 getrokken heeft. Zij moest zich richten tegen diegenen, die toen deze bepalingen hebben goedgekeurd en aldus de Belgische Staat ertoe hebben gebracht het risico der wissel-speculatie te aanvaarden. Voorzover zij van socialistische zijde komt, is deze deviatie in de kritiek in zoverre begrijpelijk, dat het Kabinet van 1926 gedeeltelijk uit socialisten bestond. Merkwaardig is, dat in België er juist van socialistische zijde een scherpe critiek op is uitgeoefend, dat de Nationale Bank niet haar pondenbezit heeft gerealiseerd, zooals de particuliere banken dat hebben gedaan, vóór de afschaffing van den gouden standaard in Engeland. Merkwaardig, zeg ik, omdat het duidelijk is, dat de Fransche, Belgische en Nederlandsche circulatiebanken dit hebben nagelaten uit een zeer juiste overweging van internationale solidariteit. Dat zij daar nu het slachtoffer van zijn, mag hen toch zeker niet van die zijde, die juist altijd op de vergrooting van die internationale solidariteit aandringt, ten kwade worden geduid.

VAN GENECHTEN.

EEN WERELDGRONDSTOFFEN-VALUTA?

Mr. W. J. L. van Es schrijft ons:

Indien ik mij niet vergis is in de beschouwingen tegen het voorstel Goudriaan nog niet gewezen op een innerlijke tegenstrijdigheid tusschen de door hem vooropgestelde eischen van beginsel en het eigenlijke voorstel, waardoor dit juist, naar de door den Heer Goudriaan zelf gestelde primaire eischen, volkomen falen moet.

Dat hijzelf, noch zijn tegenstanders deze tweespalt zagen, komt door de langzame verglijding van het eene standpunt naar het andere, zóó dat zijn plan eigenlijk twee aangezichten heeft. Het theoretische en het praktische, waartegen de strijd tegen elk afzonderlijk kan worden gevoerd en tot in het oneindige verlengd, omdat „mit Worten lässt es sich trefflich streiten“. Een zuiver theoretisch voorstel hangt samen met allerlei op economisch gebied theoretische standpunten en een voorstel tot socialiseering bijv. kan pas onmogelijk blijken in de praktijk.

Maar hier ligt er zulk een flagrante tegenstelling tusschen de door den Heer Goudriaan vooropgestelde eigen theorie en de uitvoering, dat ik meen, dat hij zich zal moeten gewonnen geven.

Hij stelde als theoretische hoofdmomenten voorop:

1o. dat het goud de labiliteit heeft van een op den neus gebalanceerden stok (polemieek in „de Economist“), en vervangen moet worden door een standaard gelegen in de goederen. Zooals hij het in Ec.-St. B. 1931 op blz. 944 2e kolom in cursieve woorden scherp tegenover elkaar stelde: „De relatieve beweging van alle goederenprijzen tegenover één enkel „prijsgoed zal men nooit kunnen doorbreken, zoolang „men den prijs der goederen meet aan een prijsgoed „buiten die goederen gelegen“ (nl. het goud) en dan: „Deze labiliteit is evenwel met één slag opgeheven „wanneer men den prijs der goederen meet aan den „gemiddelden prijs van alle goederen tezamen; wan-

„neer men dus de gemiddelde prijs van alle goederen „tezamen als prijseenheid definieert.”

Gesteld nu dat deze stelling economisch opgaat, waarover nog getwist zou kunnen worden en dan ook betwist is geworden, zij heeft alleen waarde „wanneer men den prijs der goederen meet aan den gemiddelden prijs van alle goederen tezamen”.

2o. dat in het pakket „primaire grondstoffen zouden „worden opgenomen, elk vertegenwoordigd in verhouding tot zijn wereldverbruik” (blz. 945 1e kol. r. 10). Aan dit beginsel stelt hij blijkbaar bijzonder hooge waarde, alhoewel de zin ervan mij ontgaat¹⁾ en hij, naar ik meen, het beginsel niet vasthoudt waarover nader,

3o. dat er zal zijn „vrije inwisselbaarheid van biljetten tegen goederen” en „van goederen tegen biljetten” (blz. 945 1e kol. r. 22 v.o.).

Welnu in zijn praktisch voorstel is het 1e beginsel volkomen verlaten, het 2e zonder naderen uitleg van het nut, geheel weggemoffeld, het 3e. *praktisch niet verwezenlijkt*.

Het bewijs:

ad 1o. De waarde van het 1e beginsel is, zooals hij zelf stelde, gegrond op het vinden van een standaard in de goederen, nl. gevonden door den prijs van alle goederen tezamen.

Maar 's wereldds goederen zijn velerlei: a) Productie en gebruiksmiddelen: Bebouwde en onbebouwde grond, woest, weide, bosch, bouwland; mijnen, vischerijen, melkvee, pluimvee, huisdieren, werktuigen, diamanten enz.; b) verkeersmiddelen: schepen, auto's, spoorwegen, vliegmaschinen, karren, fietsen, enz.; c) grondstoffen, half- en eindproducten: eieren, eetwaren (ook slachtvee, kippen), boomvruchten, enz., verder effecten, kunstvoorwerpen, enz., enz. Kortom roerende en onroerende, levende en doode have, splitsbaar en onsplitbaar (zonder waardevermindering goud, zilver, granen en met waardevermindering diamant), bederfelijk (eieren, copra), langdurig (meubelen) en eeuwig (goud en zilver, bodem, enz.).

Zonder eenige gewetenswroeging, zonder eenigen naderen uitleg, heeft de voorsteller zijn beginsel *verloochend*, door tersluiks den standaard te zoeken in den gemiddelden prijs der „primaire” grondstoffen, zooals hij dat noemt, al gooit hij dan goud en zilver op een hoop met de „primaire grondstoffen” als tarwe, lood, petroleum, wol enz., hoewel goud en zilver een geheel ander karakter vertoonen. Welnu, goud en zilver daargelaten, vertegenwoordigen die andere grondstoffen wellicht nog geen 1 pCt. van het geheele wereldbezit aan goederen. Nederland heeft bij 8 miljoen inwoners een nationaal vermogen van zeg 14 milliard. Nemen wij per 10 miljoen inwoners een gemiddeld bezit van 5 milliard bij een bevolking van 1600 miljoen, dan bezit de wereld 800 milliard (wat zeer laag is gerekend, daar alleen reeds de goudvoorraad in de circulatie-banken geschat wordt op 30 milliard). De op één oogenblik aanwezige voorraden van grondstoffen gemiddeld genomen, daar zij bij granen en andere grondstoffen, waar men van jaarooftsten afhankelijk is, sterk wisselen, zullen de 8 milliard wel niet te boven gaan. Voor tarwe, suiker, koffie, rubber, katoen, koper, tin, lood en petroleum schatte de heer Goudriaan het totaal op 3.5 milliard (blz. 948 1e kol., regel 20 v.o.).

Het beginsel van den gemiddelden prijs van alle goederen tezamen, werd dus vervangen door den gemiddelden prijs van een zéér klein deel dier goederen (met een zéér bijzonder afwijkend en wisselend ka-

¹⁾ Hoe logisch dit beginsel ook schijnt, de praktijk kent grondstoffen met elastisch verbruik, zoodat zij groote voorraden kunnen velen, zonder dat de markt ontvriecht wordt, andere met onelastisch verbruik, waarbij overschrijding van de door ervaring bepaalde grens noodlottig werkt op den prijs, voorzover deze verband houdt met *grensnut*. Het verband tusschen waardevastheid en „verbruiks-” of „gebruiksnuutigheid” (vgl. blz. 945, 1e kol. r. 13 vlg.) is mij niet duidelijk.

rakter: granen tegenover metalen enz.) en hiermede het beginsel den nek omgedraaid. Want of men nu de goederen in de rijkste helft der wereld afmeet naar goud (30 milliard) of naar goud plus primaire grondstoffen (hoogstens 38 milliard), *is geen beginselverandering van den huidige standaard*. Of men dus in de goudwereld een bezit van 500 milliard meet naar de gemiddelde waarde van één goed: goud, 6 pCt. uitmakend van dat bezit of naar goud plus daar aanwezige grondstoffen (totaal bijv. 35 milliard) dus 7 pCt., geeft voor de overige 93 pCt. der goederen een standaard *buiten die goederen gelegen*. Meet daarnaar bijv. een Rembrandt of een aandeel Koninklijke olie!

ad 2o. Zoo losweg werd als beginsel gesteld de opname der primaire grondstoffen in pakketten, elk in een hoeveelheid *volgens zijn wereldverbruik*. Wat is dit *wereldverbruik*? Het jaarverbruik? Maar hoe dan met de eeuwigdurende als goud en zilver? Daar is geen *verbruik*, dan voorzover ze in de chemische industrie *verdwijnen* of in de edelmetaalbedrijven tijdelijk worden vastgelegd, maar op den duur den „schatvorm” aannemen en weer als oud-zilver en goud vroeg of laat te voorschijn komen? Voorzover ik kan zien, is dan ook het slagwoord „elk naar zijn wereldverbruik” gewoonweg vervangen door een verhouding tot den aanwezigen *wereldvoorraad*, nl. blz. 948. Want, ten minste voor goud is niet het wereldverbruik, maar de *wereldvoorraad* ten grondslag genomen en moeten genomen worden, waardoor goud bleef overwegen met 90 pCt. Maar hierdoor werd het begrip „pakket” geweld aangedaan. Naast een groote klomp goud allerlei kleine en groote dozen, fleschjes vol met petroleum, steenkolen, benzine, granen, enz. Maar hoe naast deze groote klomp goud een nog grootere klomp zilver te pakken, in de goudwereld, terwijl het zilver grootendeels in het bezit is der zilverwereld, die nog lang niet in staat is, door gemis aan orde en financiële betrouwbaarheid, zich bij de wereld van „pakket”-geld aan te sluiten?

En nog méér: de voorsteller schijnt dezen pakketvorm met zijn principiëelen eisch van goud-zilver naast primaire grondstoffen, elk naar verhouding tot zijn wereldverbruik, geheel te hebben prijs gegeven, blz. 948, waar hij naast de aanwezige goudvoorraden in de circulatiebanken, *goederenvoorraden onderstelt* en wel aldus: naast 30 milliard goud, slechts 10—25 pCt. dier waarde aan „goederenvoorraden”, dus met uitsluiting van de goud- en zilvervoorraden *buiten* de circulatiebanken en de goederenvoorraden, die noodig zijn bij de grondstofproducenten, handelaars, eindproducten-producenten, consumenten, d.w.z. slechts 3—7½ milliard aan „primaire grondstof”-voorraden bij de circulatiebanken, als dekking der biljetten naast het goud. Zóó drukt hij zich uit. Laten wij het hoogste cijfer aannemen, dan blijft dus over: of pakketten te vormen zonder goud, in welk geval wij zéér omvangrijke kisten krijgen van minstens 1 M³. inhoud per 100 gulden waarde, waarin bijv. op prijsbasis 1925 eenige honderden kilo steenkool en ijzer (geringe waarde per KG.) naast enkele tientallen KG. van elk graan en nog minder aan koper enz. Of kleinere pakketten van enkele kubieke decimeters inhoud, met bijv. 8 gouden tientjes erin en bijna onafweegbare hoeveelheden van steenkool, tarwe, enz.

Er is dus ernstige twijfel, *hoe* het pakket zal worden samengesteld, zelfs of ze zullen worden samengesteld, alvorens inwisseling gevraagd wordt, maar dit laatste strijdt tegen 3o. Maar in elk geval veronderstelt het pakhuizen, veemen, waarin deze permanent opgeslagen „goederendekking” moet worden opgeslagen, boven de thans aanwezige verbruiksvoorraden. Onderstellen wij in Nederland naast de 800 miljoen goud nog eens 15 pCt. of f 120.000.000 grondstoffen, dan heeft de Nederlandsche Bank aan opslagruimte noodig 1.200.000 M³. of een ruimte (zonder muren, gangen, enz.) van 10 × 600 × 200 M.

Dit kost pakhuishuur, kosten van vervanging der bederfelijke producten copra (snel bederfelijk) granen, wier waarde vermindert bij overjarig worden, controlekosten enz.

ad 3o. De inwisselbaarheid van de pakketten tegen bankbiljetten en omgekeerd. Dit is praktisch *onmogelijk*.

Immers hij, die pakketten tegen bankbiljetten inwisselt, kan niet volstaan met één primaire grondstof aan te bieden, hij moet naar hun innerlijke waarde afgemeten, aanbieden op prijsbasis 1925¹⁾:

Alles ongeveer per bankbiljet van f 100.—			
Tarwe	30 K.G.	Koffie.....	4 K.G.
Rogge	40 ..	Thee	2½ "
Mais	30 ..	Copra.....	14 "
Gerst	30 ..	Rubber	1½ "
Suiker	25 ..	Katoen	3.6 "
Wol	0.75 ..	Lood	12 "
Kalksalpeter	40 ..	Goud	0.003 "
IJzer.....	125 ..	Zilver.....	0.085 "
Koper	7.8 ..	Steenkool ..	460 "
Tin	1.6 ..	Petroleum ..	180 L.

Hij dient dus op de open markt de andere grondstoffen in hoeveelheden aan te koopen, die kleinhandelsprijzen zullen zijn, vervoerkosten, pakkosten te dragen. Omgekeerd zal hij, die zijn biljet van f 100 tegen grondstoffen inwisselt, naar huis gaan met goederen, waarmee hij niets kan beginnen. Dit geldt zoowel voor hem die een bankje van f 100 inwisselt als voor hem, die duizend bankjes van f 100 inwisselt. Ik nam hier goud en zilver in het pakket tot gelijke waarde als de overigen, zij leggen daarbij letterlijk geen gewicht in de schaal en geldt het voorbeeld dus in het geval van pakketten zonder goud en zilver, en in nog erger mate, als een pakket voor 80 pCt. der waarde aan goud moet bevatten (zie ad 2).

De inwisselbaarheid in elke richting wordt dus feitelijk *onmogelijk* wegens de daaraan verbonden verliezen, óók zelfs als de man van f 100.000 de grondstoffen mag brengen of halen zonder „pakket“-vorm.

Nog erger mislukking biedt het voorstel als men er zich rekenschap van geeft, dat goud tegenwoordig hoofdzakelijk dient ter waarborging van den „gold-exchange“. De grondstoffenvoluta met of zonder pakketvorm is onbestaanbaar in het internationale ruilverkeer, omdat het in- en uitvoerpunt tengevolge van de groote verzendingskosten in allerlei vorm, onoverkomelijk zijn, terwijl het bovendien alleen in één richting economisch zin zou kunnen hebben: uitvoer vanuit grondstof-productielanden naar consumptielanden. Men zendt geen graan, koper enz. naar de U.S.A. noch thee en rubber naar het land van oorsprong terug. Naar het buitenland moet men dus alléén het goud als standaard handhaven. En daarvoor dient juist het goud reeds.

Kortom het geheele voorstel is, afgezien van de theoretische aanvaardbaarheid van de drie hoofdstellingen, praktisch niet volgehouden door den voorsteller zelf, noch praktisch uitvoerbaar. De voorsteller heeft dan ook eigenlijk de onhoudbaarheid wel onbewust gevoeld. Leest men het slot, blz. 948, nog eens rustig over, dan krijgt men den sterken indruk, dat de berg een muis baarde en dat tot zijn engsten vorm teruggebracht, het voorstel *slechts neerkomt op een uitzetting van het wereldcrediet*, door in de dekking van biljetten naast goud ongeveer 3—7½ milliard grondstoffen op te nemen, waarbij echter het hoe en waarom volkomen is zoek geraakt. Sommige bestrijders hebben er dan ook blijkbaar alleen een middel tot credietverruiming in gelezen. Het uitgangspunt: *vervanging van den gouden standaard, door een standaard liggend in den gemiddelden prijs voor alle*

¹⁾ Gemakshalve nam ik 20 primaire grondstoffen voor het pakket aan en daar ik de verhouding „naar elks gebruik“ noch kon berekenen, nòch, zie boven sub 2o., van belang achtte voor deze proef op de som, voor elk een waarde van f 5, bij een totaalwaarde per pakket van f 100 als „eenheid“.

goederen tezamen, is geworden tot een tam voorstel van credietuitzetting om, als dekking der bankbiljetten naast 75—90 pCt. goud, 25—10 pCt. primaire grondstoffen op te nemen, waarbij niet alleen de vraag van grondstofhoeveelheden in verhouding tot het wereldverbruik en inwisselbaarheid der biljetten geenerlei zin heeft noch blijkbaar is gehandhaafd, noch zelfs praktisch uitvoerbaar is.

Naschrift. 1. De Heer Van Es spreekt van een socialistisch voorstel. Maar de door mij bepleite hervorming van het geldstelsel bevat niets socialistisch; zij bevat ook niets anti-socialistisch; zij is uitsluitend een „tamme“, „technische“ herziening van den grondslag van het geldwezen, die het vrije marktverkeer niet wil verstoren of wil beïnvloeden, maar integendeel de voorwaarden wil scheppen om dit vrije marktverkeer nog doelmatiger dan thans te doen functioneeren.

2. De Heer Van Es wijst op het verschil tusschen goederen en grondstoffen en veronderstelt met aange-naam aandoende bescheidenheid, dat hij de eerste is, die dit verschil opmerkt.

In de Nederlandsche economische taal gebruikt men het woord „goederen“ evenwel in twee verschillende beteekenissen: in het bedrijfsleven bedoelt men, wanneer men spreekt over goederenmarkten, goederenprijzen, enz. steeds die groep van artikelen, die voor opneming in de grondstoffenbasis in aanmerking kunnen komen; in de theoretische economie breidt men de betekenis van het woord uit tot alle stoffelijke of onstoffelijke middelen, die tot behoeftebevrediging kunnen strekken.

De Heer Van Es gebruikt het woord in de *laatstgenoemde* betekenis. Dat is zijn goed recht.

Voor ieder, die mijn artikelen in de E.-S. B. van 21 en 28 October 1931 heeft gelezen, is het evenwel zonneklaar, dat ik het woord van het begin tot het einde in de *eerstgenoemde* betekenis heb gebruikt. Dat is *mijn* goed recht.

Het verwijt van inconsequentie, van het „langzaam verglijden van het eene standpunt naar het andere“ moet ik dus volledig afwijzen.

Ik hoop intusschen binnenkort in een artikel in „De Economist“ de theoretische en opportunistische motieven, die deze grondslag voor een geldstelsel doelmatiger maken dan welke andere ook, nader uiteen te zetten. Ik zal dan tevens nader ingaan op de betekenis van de „vaste hoeveelhedsverhouding volgens wereldverbruik“.

3. De Heer Van Es vergist zich, indien hij uit pag. 948 leest, dat „verhouding volgens wereldverbruik“ vervangen wordt door „verhouding volgens wereldvoorraad“. Hij zegt: „dit geschiedt in elk geval voor het goud“. Volstrekt niet. Er staat: „vaststelling op een bepaald niveau van een gelijkheid tusschen den gouden prijseenheid en de grondstoffeneenheid“. Dat beteekent dus — het is immers een zeer tam plan — *reguleering van de goudwaarde door vaststelling van deze gelijkheid: 1 KG. goud = σ (sigma) x KG. goederen*.

Men geve er zich rekenschap van, dat, aangezien het gebruik van goud zeer overwegend in zijn monetaire toepassing ligt, het mogelijk is de waarde van dit goud door monetaire politiek te beïnvloeden: men kan den prijs van goud tot op een ongekend laag niveau laten vallen, indien men het goud losliet als dekkingsmateriaal voor de biljettenuitgifte (denk aan den prijsval van het zilver na de opheffing van het bimetalisme); men kan ook omgekeerd den prijs van het goud, in waren gemeten, onbeperkt opvoeren door een hardnekkige deflatiepolitiek te voeren.

Dat het wenschelijk is de goudwaarde „in terms of goods“ te stabiliseeren is een reeds lang aanvaard standpunt (Wicksell, Cassel, Keynes, Irving Fisher). Het verschil kan alleen gaan over de techniek, waarmee deze stabilisatie wordt verkregen. De juist geciteerde schrijvers (met uitzondering van Fisher)

meenen, dat hiervoor credietpolitiek voldoende is. Mijn stelling, die ik in mijn verdere polemieek met Prof. Verrijn Stuart nader zal motiveeren, is, dat credietpolitiek wel noodzakelijk, maar *niet* voldoende is en dat daarnaast de directe en wederkerige inwisselbaarheid een plaats moet worden ingeruimd.

De praktische uitvoerbaarheid van deze inwisselbaarheid wordt door den Heer Van Es bestreden; hierover dus nog een enkel woord.

4. De Heer Van Es becijfert de vereischte pakhuysruimte voor grondstoffenopslag in Nederland op 1,2 miljoen M³. Deze berekening is onjuist 1e. omdat de goudvoorraad in Nederland onder normale omstandigheden niet 800 maar rond 400 miljoen bedraagt (zie ook beneden); 2e. omdat men artikelen als steenkool, ijzer en stookolie niet in pakhuizen pleegt op te slaan (deze drie maken tezamen rond de helft van het volumen uit). De werkelijk vereischte ruimte is dus slechts 300.000 M³, d.w.z. ongeveer 5 gebouwen elk van 20 × 100 M² grondoppervlak en 30 M. nuttige hoogte, dus met een bouwkosten van ca. 0,8 miljoen gulden per stuk. Dat is volstrekt niet fantastisch; er zijn vele tientallen dergelijke gebouwen in Nederland; zij zouden tezamen slechts een kleine fractie vormen van de opslagruimte, die in elk der groote invoerhavens van de wereld aanwezig is.

Maar de gedachtefout, die de Heer Van Es maakt, is van veel principiële aard dan een meningsverschil over eenige M³ stapelruimte meer of minder. *Zijn fout is, dat hij zich niet realiseert, dat de goederen waar het over gaat, ook thans reeds aanwezig, ook thans reeds opgeslagen zijn en dat dus nieuwe opslagplaatsen in het geheel niet noodig zijn.*

Maar de goederen moeten toch vervoerd worden naar en opgeslagen worden in het land van de circulatiebank? Ik antwoord: Waarom zou men wél vertrouwen hebben in „earmarked” goud; waarom zou men wél vertrouwen hebben in een buitenlandse wisselportefeuille, en niet in de ceelen van een buitenlandsch veem? Ontken dit vertrouwen en gij ontken de mogelijkheid van internationalen handel überhaupt.

Maar de kosten van vervanging en omwisseling der overjarig wordende producten? Ik antwoord: Deze worden ook thans reeds gemaakt; voor de maatschappij in haar geheel is er geen verschil; men beschikt trouwens over voldoende middelen om deze in gepaste mate op de inbrengers van goederen af te wentelen.

Maar onder een grondstoffevaluta zullen de totale hoeveelheden opgeslagen grondstoffen toch aanzienlijk toenemen? Ik antwoord: Dat staat nog te bezien; het is ook mogelijk, dat zij kleiner zijn dan thans, omdat men — oneindig beter dan thans — bij overvloed van product het verbruik in stand weet te houden; *terwijl het tegenwoordig geldstelsel de absurde eigenschap bezit, bij overvloed van product te dwingen tot minder verbruik.*

Ik kom op dit punt trouwens terug bij de beantwoording van den Heer Baars.

Maar al zouden er extra-kosten aan verbonden zijn: deze kosten zinken in het niet bij de onmetelijke schade, die thans door de synchrone demoralisatie van de grondstofmarkten wordt aangericht.

5. De Heer Van Es schrijft een niet onvermakelijke fantasie over een eerzaam rentenier, die zijn bankbiljet van f 100 inwisselt tegen een kist van 1 M³ gevuld met goederen „waarmee hij niets kan beginnen”.¹⁾ Ik heb al lang op dezen man gewacht en ben

¹⁾ De Heer Van Es laat een biljet van f 100 inwisselen en vermaakt zich dan over de „fleschjes” en de kleinhandelsprijzen. Hij had het éclat van zijn humor nog kunnen verhoogen, indien hij een biljet van tien gulden had laten inwisselen. — Hij had evenwel ook kunnen bedenken, dat De Nederlandsche Bank thans reeds voor haar goud in- en verkoopen een eenheid heeft van staven van 12,5 KG., dus van rond f 20.625. — Voor de goedereenheid zal het stellig practisch zijn de eenheid nog grooter te kiezen, bijv. rond f 100.000.

blij, dat hij eindelijk is verschenen. Waarom, voor den drommel, wisselt deze man zijn biljetten in? Er zijn twee gevallen, waarin hij er verstandig aan doet en er zijn oneindig vele gevallen, waarin de inwisseling een dwaasheid is. Deze oneindig vele gevallen van dwaze inwisseling interesseeren mij niet; men kan niemand beletten een goede zaak op een verkeerde wijze te hanteeren; het kwaad geneest zichzelf en het aantal dwazen is niet zoo groot.

De twee gevallen van verstandige inwisseling zijn:

a. indien bij het publiek de gegronde vrees bestaat voor inflatie;

b. indien men met inwisseling een klein avans kan bereiken door de goederen in de open markt te verkoopen.

Het is duidelijk, dat b vooraf gaat en moet gaan aan a.

Heeft deze inwisseling sub b „geenerlei zin”? Integendeel: deze inwisseling is voortreffelijk en gaat rechtstreeks af op het hoofdoel: *stabilisatie van het grondstoffenprijsniveau door open markt politiek in grondstoffen.*

De Heer Van Es zegt: „De inwisselbaarheid in elke richting is feitelijk onmogelijk wegens de daaraan verbonden verliezen”. Hij had moeten zeggen: „De inwisselbaarheid is alleen-voordeelig, indien de daarmee te bereiken voordeelen de daaraan ontwijfelbaar verbonden kosten overtreffen”. Hij was dan vanzelf tot de juiste conclusie gekomen, dat de stabilisatie van het grondstoffenprijsniveau niet volstrekt is, niet gefixeerd is op één messcherp bepaald niveau, maar dat deze stabilisatie beteekent het vastleggen van twee grenzen: een bovengrens en een benedengrens, waar boven en waar beneden het prijsniveau zich niet kan bewegen zonder dat de inwisselbaarheid in werking treedt en het prijsniveau op deze grens vasthoudt zolang de inwisselbaarheid blijft bestaan.

Er ontstaat dus, — alzoo had de Heer Van Es behooren te concluderen, — twee goederenpunten, waartusschen het prijsniveau zich vrij beweegt in analogie met de goudpunten, die wij kennen uit de stabilisatie van de wisselkoersen door middel van gouduitvoer.

Het benedenste goederenpunt kan steeds gehandhaafd worden; het bovenste goederenpunt alleen „voor zoover de voorraad strekt”. En hij had hier tegelijkertijd de gedachte geformuleerd, die bepalend moet zijn bij het laten oploopen van de goederenvoorraden in de dekking.

Hier ligt dus de diepe zin van de inwisselbaarheid: het minimum prijsniveau (niet voor elk artikel afzonderlijk, maar voor alle artikelen tezamen) is gefixeerd: *het grondelooze wegzinken van het prijsniveau, dat het noodlot is van de tegenwoordige crisis, dat het geheele credietwezen en de geheele productie met verlamming bedreigt, is afgewend.*

En de Heer Van Es, hierop doordenkende, had tegelijkertijd de rol gevonden, die de goederenpakketten in het internationale ruilverkeer zullen spelen en — niet zullen spelen.

Hij had zich gerealiseerd, dat de wisselportefeuille der circulatiebanken het mogelijk maakt de wisselkoers binnen zeer nauwe grenzen te houden. (Prof. C. A. Verrijn Stuart sprak indertijd, toen hij „De toekomst van het goud” behandelde, over de kosten van den aangeteekenden brief).

Is deze wisselportefeuille uitgeput, dan komen de goudzendingen aan de beurt en de wisselkoers zal van het „papierpunt” (practisch gelijk aan de muntpariteit) gevallen zijn tot het benedenste „goudpunt”. Is ook de goudvoorraad uitgeput, eerst dan komt de grondstoffendeckking aan de beurt want het „grondstoffenpunt” zal ontwijfelbaar aanzienlijk lager liggen dan het goudpunt.

Het grondstoffentransport tusschen de circulatiebanken zal dus alleen in pathologische gevallen optreden; het is evenwel zeer goed denkbaar, dat het

verhandelen van collectieve ceelen onder verdiscontering van vrachtverschillen ook onder normale omstandigheden reeds voordeliger is dan goudtransport.

Of dit al dan niet optreedt, is echter een uitvoeringsdetail, dat voor de economische waarde van de grondstoffenvaluta geen enkele beteekenis heeft.

De waarde van de grondstoffenvaluta ligt in de krachtadige en practisch uitvoerbare stabilisatie van

het algemeene niveau der grondstofmarkten — een stabilisatie, die niet door credietpolitiek alleen, maar wel door rechtstreeksche open markt politiek in de grondstofmarkten kan worden bereikt.

Wil de Heer Van Es dit „een tam plan” noemen, dan aanvaard ik dit gaarne — als compliment.

Want met „wilde plannen” is niemand gediend.

J. GOUDRIAAN Jr.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE GESPECIALISEERDE BANKEN IN DUITSCHLAND. 1)

II (Slot.)

Prof. Dr. K. Mellerowicz te Berlijn schrijft ons:

Werknemersbanken.

Een andere groep van de op bepaalde kringen van cliënten gespecialiseerde banken zijn de werknemersbanken, die weder enerzijds in ambtenarenbanken en anderzijds in arbeidersbanken kunnen worden verdeeld.

Ambtenarenbanken.

De slechts op enkele uitzonderingen na in den naoorlogstijd opgerichte ambtenarenbanken zijn, evenals de bedrijfsbanken, in hoofdzaak ontstaan, doordat de ambtenaren van de algemeene banken vaak niet voldoende steun ondervonden, waardoor zij ertoe overgingen zelf hun geldmiddelen te beheeren. Door de concentratie van de geldmiddelen der ambtenaren — overboeken van salaris en andere deposito's — bij eigen banken, welker juridische vorm meestal de coöperatieve vereeniging was, was het niet slechts mogelijk de credietbehoefte van de ambtenaren — inzonderheid voor buitengewone doeleinden, zooals sterfgeval, uitzet, e.d. — uit eigen middelen te bevredigen; doch tevens andere economische „self help” instellingen voor ambtenaren, zooals verbruiksvereenigingen e.d. door financiering te bevorderen. Bovendien verstreken de ambtenarenbanken voor een aanzienlijk deel van haar middelen crediet aan de algemeene banken, gemeenten en publiekrechtelijke ondernemingen.

Opmerkelijk is, dat het financieel beheer van de ambtenarenbanken op veel minder moeilijkheden stuit dan dat der bedrijfsbanken. Zij bezitten door de periodieke overboeking van salarissen een vaste basis, welke aan de bedrijfsbanken ontbreekt. Ook de ambtenarenbanken komen echter niet steeds toe met de middelen uit de ambtenarenkringen, waardoor zij in hoofdzaak eenige dagen vóór het binnenkomen van de salarissen op de algemeene banken zijn aangewezen. Daartegenover zijn zij na de overboeking van de salarissen welke kort vóór den ultimo plaats heeft, tot credietverleening op groote schaal aan de algemeene banken in staat, die aan deze laatste juist in verband met ultimo-behoeften zeer gelegen komt.

Bijna alle Deutsche ambtenarenbanken zijn aangesloten bij de *Deutscher Beamten-Wirtschaftsbund* (D.B.W.B.) te Berlijn, die tegelijkertijd de centrale organisatie voor de andere ambtenarenvereenigingen op coöperatieven grondslag is, en verder bij de *Dt. Beamten-Genossenschaftsverband* (Revisionsverband) (D.B.G.V.) en in de *Reichszentralkasse der deutschen Beamtenbanken* (R.Z.K.), te Karlsruhe, wier doel de nivelleering van de credietbehoeften en het credietaanbod van de afzonderlijke ambtenarenbanken is en die weder aangesloten is bij de *Preussenkasse*, te Berlijn, bij welke zij de uit de centralisatie van de geldmiddelen van de ambtenarenbanken voortvloeiende geldbehoefte dekt of geldaanbod onderbrengt.

Slechts één van de grootste ambtenarenbanken, de *Deutsche Beamten-Zentralbank A.G.*, te Berlijn (D.B.Z.) is uit de organisatie getreden. De debacle, die eenige jaren geleden bij enkele niet-georganiseerde

ambtenarenbanken heeft plaats gevonden, bracht ook de D.B.Z. door het opvragen van deposito's in moeilijkheden. De grootbanken maakten van de gunstige gelegenheid tot het binnendringen in het ambtenarenbankwezen gebruik; de D.D.-Bank nam de garantie voor alle deposito's van de D.B.Z. op zich en verkreeg tegelijkertijd ook de meerderheid van de aandelen. De D.B.Z. is thans als eenige groote ambtenarenbank niet bij de D.B.W.B., de D.B.G.V. en de R.Z.K. aangesloten.

Het scherpe verwijt, dat de D.B.Z. van de zijde van de andere ambtenarenbanken ontving, is een bewijs voor den wensch naar handhaving van haar zelfstandigheid. Het feit, dat bijna alle andere ambtenarenbanken in de R.Z.K. en door middel van deze in de Preussenkasse een financiële basis hebben (nadat het plan van de aaneensluiting van de R.Z.K., bij de Dresdnerbank schipbreuk had geleden) en dat, voorzover een credietverhouding tusschen bepaalde ambtenarenbanken en algemeene banken bestaat, deze meestal op wederkeerigheid berust, geeft aan de ambtenarenbanken een zeer bijzondere zelfstandige positie tegenover de algemeene banken. Een uittreksel uit de door de D.B.G.V. gepubliceerde totaalberaden van de balansen van alle bij dit Revisionsverband aangesloten ambtenarenbanken per 31 Dec. toont het volgende beeld:

	78 Banken ¹⁾ 1928	77 Banken ²⁾ 1929	77 Banken ²⁾ 1930
Geschäftsguthaben resp.			
aand.kap.....	7.462.669	8.977.285	9.868.587
Schulden bij banken	6.949.610	13.079.846	7.975.440
Cliënten en chèqueverk.			
(salarissen)	51.177.114	49.630.044	49.416.475
Spaargelden	53.397.815	58.585.780	71.547.492
Rekening Courant.....	4.752.443	4.403.710	10.400.810
Balanstotaal	135.072.819	143.113.622	154.766.512
Tegoed bij banken	21.869.522	27.944.574	28.304.775
Rekening Courant.....	25.199.894	27.011.238	36.062.800
Leeningen met vasten			
looptijd	54.775.064	51.836.035	48.598.581
¹⁾ incl. D.B.Z. ²⁾ na de inmiddels plaats gehad hebbende uit-treding van de D.B.Z.			

Bij de beoordeeling van de balanscijfers moet men in aanmerking nemen, dat kort voor den balansdatum de salarissen zijn binnengekomen, hetgeen in het groote saldo van den post salarissen en in het tegoed bij andere banken tot uiting komt. De grootte van de op rekening van andere credietnemers dan ambtenaren en banken komende credieten is niet na te gaan. De ontwikkeling van de spaargelden verdient de aandacht, daar zij niet overeenkomt met den overeenkomstigen actiefpost „Leeningen met vasten looptijd”. Daarentegen kan aan het niet beleggen van de spaargelden in leeningen met vasten looptijd de stijging van de credieten in rekening-courant en van de saldi bij andere banken worden toegeschreven. Hierbij zij nog opgemerkt, dat de beteekenis van de afzonderlijke ambtenarenbanken buitengewoon verschillend is. Dit feit blijkt uit een vergelijking tusschen bovenstaande totaalcijfers en de cijfers van de *Badische Beamtenbank* te Karlsruhe (deze luiden voor 1930 in miljoenen Mark Gesch. Guthaben 1,5; bank-schulden 1,9; salarisrekeningen 20,2; spaargelden 14,2; rekening-courant crediteuren 1,3; balanstotaal 39,6; bankiers 9,9; rekening-courant debiteuren 5,7; leeningen met vasten looptijd 12,7).

¹⁾ Het eerste gedeelte van dit artikel is verschenen in Econ.-Stat. Ber. van 16 Maart jl.

Arbeidersbanken.

De andere groep van *Werknemersbanken*, de *Arbeidersbanken*, danken haar ontstaan niet aan het streven van de arbeiders het beheer van hun geldmiddelen in eigen hand te nemen. Haar oprichting gaat van de vakverenigingen uit, die daarmede het doel nastreven de vroeger verspreide kapitaalcracht van de vakverenigingen te centraliseeren. Het aantrekken van deposito's uit arbeiderskringen tot versterking van deze middelen was daarvan een natuurlijk gevolg.

In tegenstelling met de ambtenarenbanken vindt echter een credietverleening aan arbeiders niet plaats. De concentratie van de arbeidersgelden had veeleer ten doel deze, onder een uniforme politiek van de vakverenigingen, die het beheer over deze banken voeren, aan de politieke en economische belangen van de arbeidersklasse dienstbaar te maken. Daarom werden de middelen van de bank voor het verlenen van credieten aan gemeentelijke bedrijven en sociale verzekeringsinstellingen alsmede voor de financiering van arbeidersverenigingen (verbruiksverenigingen enz.) aangewend. De werkzaamheid van de arbeidersbanken komt aan de individueele arbeiders slechts indirect ten goede. Haar taak bestaat niet in de bevrediging van *individueele* credietbehoefden van de arbeiders, maar in de belegging van de kapitalen der arbeiders in het belang van de *arbeidersgemeenschap*.

Voorbeelden van dit banktype zijn *Bank der Arbeiter, Angestellten und Beamten A.G.*, te Berlijn, opgericht door de vrije vakverenigingen, verder de *Deutsche Volksbank A.G.*, te Essen, door de Christelijke vakverenigingen in het leven geroepen, en de door den Gewerkschaftsbund der Angestellten opgerichte *Deutsche Wirtschaftsbank A.G.*, te Berlijn, die alle na den oorlog zijn ontstaan. Het Deutschnationale Handlungsgehilfen-Verband heeft reeds in 1907 een spaarbank opgericht, waaraan later een bankafdeling werd toegevoegd, en heeft de deposito's van de leden voor de ontwikkeling van haar instellingen op economisch gebied gebruikt. Tenslotte zij hier nog de *Industriebeamten-Sparbank* (Bund der technischen Angestellten und Beamten) en de *Deutsche Landvolk-Bank* (Zentralverband der Landarbeiter) genoemd.

Concernbanken.

De derde groep van de op bepaalde cliënten georiënteerde gespecialiseerde banken zijn de Concern- en Hausbanken. Zij verschillen van de bedrijfs- en werknemersbanken daardoor, dat zij niet ten dienste staan van één bepaalde groep van cliënten, doch slechts één onderneming met haar vertakkingen bedienen. Weliswaar zijn de concernbanken ook banken van in hoofdzaak wettelijk zelfstandige ondernemingen, maar deze zijn economisch niet zelfstandig. Zij zijn geen onafhankelijke concurrenten, zooals de cliënten van een bedrijfsbank; zij hebben geen eigen wil, doch zijn onafhankelijk van één geheel, welks politiek door de centrale van het concern wordt bepaald. Tusschen de bedrijfsbank en de bank van een horizontaal georganiseerd concern bestaat een zekere mate van overeenkomst; ook deze financiert ondernemingen van één en denzelfden bedrijfstak, doch slechts voor zooverre deze tot een bepaald concern behooren, terwijl de bedrijfsbank principieel ten doel heeft elk lid van een bepaalden bedrijfstak te dienen. Daarentegen bestaat er geen enkel verwantschap tusschen de bedrijfsbanken en de banken van verticaal georganiseerde concerns. De concernbanken staan in haar kwaliteit van banken van één economisch subject niet op coöperatieven grondslag.

Haar ontstaan is niet toe te schrijven aan het negeren van haar credietbehoefden door de grootbanken, want bij het concern gaat het niet om een klein of middelmatig bedrijf, doch om een groote onderneming, waaraan de grootbank gaarne aandacht schenkt. Terwijl de aaneensluiting van de leden van een bedrijfstak en van de ambtenaren ten doel had

den grondslag te leggen voor de zelfstandigheid ten opzichte van de algemeene banken, bestond deze mate van zelfstandigheid bij het concern over het algemeen reeds vóór de oprichting van de concernbank. De oprichting had slechts ten doel door het productiefmaken van de kapitalen van het concern kosten te sparen en tegelijkertijd de zelfstandigheid van het concern ten opzichte van de algemeene banken te vergrooten.

Het spreekt vanzelf, dat de financiering van het concern niet uitsluitend door uitwisseling van gelden tusschen de tot het concern behorende ondernemingen kan geschieden. De concernbank is voor de dekking van de meerdere credietbehoefte op de algemeene bank of voor de verkrijging van kapitalen op langen termijn voor de tot het concern behorende maatschappijen op de kapitaalmarkt aangewezen. Naast de financiering en andere bankfuncties vervult de concernbank somtijds tevens de functie van holdingmaatschappij. Zij bezit de deelnemingen in de afzonderlijke tot het concern behorende maatschappijen, terwijl haar aandelen in het bezit zijn van de groep, die het concern beheerscht. Een inzicht in de ontwikkeling van een horizontale concernbank, welke zowel de functie van holdingmaatschappij als die van financieringsinstelling voor de tot het concern behorende maatschappijen vervult, geeft de volgende verkorte balans van de Bank für Brauindustrie:

	1928	1929	1930
Aandeelenkapitaal	10.045.000,—	13.100.000,—	13.100.000,—
Totaal eigen midd.	13.389.762,03	18.036.767,15	18.098.607,33
Obligaties	—,—	2.000.000,—	2.000.000,—
Crediteuren	964.091,79	469.928,58	1.344.032,97
Totaal vreemdelingen.....	1.353.191,29	2.866.135,78	3.748.775,54
Balanstotaal.....	14.742.953,32	20.902.902,93	21.847.382,87
Deeln. Brouwerijen	8.630.997,66	11.668.879,91	12.777.204,63
Deelnemingen diverse ondernemingen ..	1.839.652,—	3.218.004,65	3.050.117,25
Tegood bij Bankiers	1.408.192,36	4.413.651,05	2.854.386,41
Diverse Debiteuren	2.281.494,88	1.560.856,03	2.918.522,41

Uit de verhouding tusschen het eigen en het vreemde kapitaal, welke geheel afwijkt van die van de algemeene banken, blijkt het karakter van de bank als holdingmaatschappij. De posten crediteuren en debiteuren wijzen op het uitwisselen van gelden tusschen de dochterondernemingen. Ter voorziening in de grootste kapitaalbehoefte moest een leening worden opgenomen. Het tegood bij bankiers vertegenwoordigt waarschijnlijk het nog niet aangewende gedeelte van de opbrengst der leening, alsmede een gedeelte van het eigenkapitaal en de in den loop van het jaar behaalde winst.

De *Bank für Textilindustrie* (Blumenstein-textielconcern), eveneens een bank van een horizontaal concern, heeft door de jongste debacle aller aandacht getrokken. Het zou te ver voeren, om de talrijke concernbanken in de meest verscheiden industrieën, inzonderheid electrotechnische en chemische industrie, te vermelden. Als Hausbank zij nog de *Deutsche Verkehrskreditbank* (Rijksspoorwegen) genoemd.

Slotbeschouwingen.

De ontwikkeling van de op bepaalde kringen van cliënten gespecialiseerde banken doet de vraag rijzen, of een specialisatie naar cliënten in het bankbedrijf op den duur door te voeren is en of de op bepaalde cliënten gespecialiseerde banken levensvatbaar zijn.

De hierboven geschetste ontwikkeling heeft aangetoond, dat de op bepaalde cliënten gespecialiseerde banken niet in staat waren, de credietbehoefte van haar cliënten uitsluitend uit de middelen van haar eigen groep te dekken. Zij waren steeds op middelen van derden aangewezen. In dit verband zij herinnerd aan het opnemen van credieten bij de algemeene banken of bij publiekrechtelijke lichamen, aan het aan-

trekken van deposito's van andere groepen van cliënten (bedrijfsbanken), of aan de aansluiting van de Reichszentralkasse van de Deutsche Beamtenbanken bij de staatliche Preussenkasse. Het feit van de afhankelijkheid van andere credietbronnen pleit echter niet tegen de specialisatie dezer banken.

Het economisch bestaansrecht van het gespecialiseerde bankwezen hangt er niet van af, of de financiering van de betreffende groep van cliënten uit eigen middelen mogelijk is, doch daarvan, of deze überhaupt mogelijk is. Wanneer de op bepaalde cliënten gespecialiseerde banken in staat zijn de credietbehoefte van haar cliënten, onverschillig uit welke bronnen, te bevredigen, dan bewijzen zij daarmee economisch haar bestaansrecht en bieden zij haar cliënten het voordeel van een meer individueel credietwezen en van besparing op de aan de credietverleening verbonden kosten, doordat de winst van de bank onder de leden wordt verdeeld. Al kan men dus economisch aan de op bepaalde cliënten gespecialiseerde banken het bestaansrecht niet ontzeggen, zoo is haar betekenis *kwantitatief* toch gering.

De op bepaalde cliënten gespecialiseerde banken belichamen niet slechts den strijd tusschen specialisatie en de uitoefening van het algemeene bankbedrijf. Haar werkzaamheid beteekent een binnendringen van den niet-bankier in het domein van den bankier en loopt parallel met het opkomen van de werkzaamheid van de Overheid in het bankbedrijf. Publiekrechtelijke lichamen, werknemers en particuliere, buiten het bankwezen staande, bedrijven nemen het particuliere bankbedrijf een gedeelte van zijn zaken af. De intensieve pogingen van het particuliere bankbedrijf, om het verloren gebied terug te winnen, bewijzen wel, dat dit niet onbelangrijk was.

De bedrijfsbanken vertegenwoordigen deelen van het vrije, door concurrentie gekenmerkte, kapitalistische bedrijfsleven. Het concern draagt over het algemeen een ander karakter. Weliswaar heeft niet elk concern een monopolistisch karakter, is niet elk concern een trust, doch menig Duitsch concern is reeds een trust of niet ver daarvan verwijderd; in elk geval is in elk concern de neiging tot monopolisatie of trustvorming aanwezig. Daarom zijn de concernbanken over het algemeen meer vertegenwoordigers van de „gebonden kapitalistische maatschappij”.

Geheel anders is weder het karakter van de groepen, die de dragers van de werknemersbanken zijn. Zij behooren in het geheel niet tot het kapitalistisch bedrijfsleven en vormen daarmee zelfs een scherp contrast. Wanneer het bij de ambtenarenbanken meer in het bijzonder een poging tot emancipatie van het kapitalistisch bedrijfsleven betreft, zoo hebben de arbeidersbanken meer het karakter van een machtsmiddel van de antikapitalistische politiek der vakverenigingen, welke het kapitalisme met kapitalistische methoden bestrijdt. Zodoende kan er in het geheel niet worden gesproken van een gespecialiseerde bankbeweging, die van één geest doortrokken is. De eenige band van de gespecialiseerde banken is de *gemeenschappelijke bestrijding van het algemeene bankwezen*.

De verdere ontwikkeling van de hierboven uiteenzette, tegen elkander ingaande tendenzen zal niet nalaten invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van de algemeene banken en op de op bepaalde groepen van cliënten gespecialiseerde banken.

(Nadruk verboden).

AANTEKENINGEN.

Contingenteering van porselein, aardewerk en tegels.

Bij Kon. Besl. van 18 Maart jl. is de lijst van contingenteeerde goederen uitgebreid door invoerbepaling van porselein, aardewerk en tegels. Art. 1 van dit besluit bepaalt o.m. het volgende:

„Gedurende een tijdvak van 3 maanden, aanvan-

gende 1 Maart en eindigende 31 Mei, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. *porselein* (wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd), voor zoover deze meer bedraagt dan 90 ten honderd van hetgeen gemiddeld per drie maanden in de jaren 1928, 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd, *naar de waarde berekend*;

b. *fijn aardewerk* (wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd), met uitzondering van sanitair aardewerk, voor zoover deze meer bedraagt dan 75 ten honderd van hetgeen gemiddeld per drie maanden in de jaren 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd, *naar de waarde berekend*;

c. *sanitair aardewerk*, voor zoover deze meer bedraagt dan 85 ten honderd van hetgeen gemiddeld per drie maanden in de jaren 1928, 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd, *naar het gewicht berekend*;

d. *muur- en wandtegels* (verglaasd of met gekristalliseerde glazuren), voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van hetgeen gemiddeld per drie maanden in de jaren 1928, 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd, *naar de waarde berekend*.”

Aan den Minister van Arbeid, Nijverheid en Handel is voorts opgedragen om eene lijst samen te stellen van de goederen, die onder bovenstaande regeling vallen.

Evenals zulks bij enkele andere gevallen van contingenteeering in de kolommen van dit weekblad werd gedaan¹⁾, laten wij hier weder enkele cijfers betreffende den in- en uitvoer van de hierboven genoemde goederen volgen.

Porselein (Nos. 767 en 768 der handelsstatistiek).

Jaar	Invoer			Uitvoer		
	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.
1919	2.985	2.487	0.83	1.887	0.829	0.44
1920	5.130	6.788	1.32	0.669	0.684	1.02
1921	5.367	5.673	1.06	0.333	0.325	0.98
1922	6.688	5.614	0.84	0.354	0.286	0.81
1923	6.370	4.759	0.75	0.328	0.213	0.67
1924	6.176	4.504	0.73	0.370	0.289	0.78
1925	7.054	4.976	0.71	0.502	0.318	0.63
1926	7.295	4.914	0.67	0.325	0.197	0.61
1927	7.466	5.053	0.68	0.241	0.168	0.70
1928	8.652	5.820	0.67	0.194	0.181	0.93
1929	8.271	5.444	0.66	0.197	0.188	0.95
1930	8.678	5.659	0.65	0.230	0.209	0.91
1931	9.593	5.558	0.58	0.191	0.152	0.80

De cijfers betreffende het porselein toonen een niet onbelangrijke toeneming van den invoer; de uitvoer van dit artikel is al sinds geruimen tijd van niet veel betekenis meer. De stijging van den invoer in de laatste jaren viel in hoofdzaak toe te schrijven aan Japan, zooals uit onderstaand staatje, betrekking hebbende op het gekleurd porselein, moge blijken:

Invoer van gekleurd enz. porselein (No. 768).
(G. = gewicht in 1.000.000 KG., W. = waarde in millioen gulden).

Jaar	Duitschl.		Tsjecho-Slow.		Japan	
	G	W	G	W	G	W
1927.....	3.955	2.687	1.748	1.111	1.022	653
1928.....	4.197	2.818	2.165	1.414	1.550	1.033
1929.....	4.161	2.687	1.714	1.094	1.687	1.096
1930.....	3.736	2.456	1.920	1.198	2.254	1.418
1931.....	4.111	2.397	1.703	1.076	3.116	1.661

Van in- en uitvoer van wit, gekleurd, gedecoreerd,

¹⁾ Zie inzake vleesch E.-S. B. van 3 Febr. 1932, schoenen 17 Febr. 1932, wollen stoffen 24 Febr. 1932.

bedrukt of beschilderd fijn aardewerk (Nos. 769, 770 en 2770 der handelsstatistiek) geven de volgende cijfers een beeld:

Jaar	Invoer			Uitvoer		
	In 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.
1919	1.041	0.632	0.61	9.556	5.095	0.53
1920	2.629	2.473	0.94	10.776	6.514	0.60
1921	4.000	2.539	0.93	8.428	5.127	0.61
1922	7.072	3.682	0.52	8.446	4.116	0.49
1923	7.162	3.152	0.44	12.835	5.833	0.45
1924	6.517	2.883	0.44	12.095	5.291	0.44
1925	7.206	3.239	0.45	12.715	5.301	0.42
1926	7.070	2.997	0.42	12.938	5.766	0.45
1927	6.427	2.854	0.44	13.574	6.014	0.44
1928	5.646	2.612	0.46	17.596	7.022	0.40
1929	6.647	3.049	0.46	18.305	7.491	0.41
1930	7.051	3.506	0.50	12.712	5.662	0.44
1931	7.102	3.291	0.46	7.342	3.323	0.45

De invoer blijkt ten aanzien van deze artikelen niet abnormaal hoog; daarentegen is de uitvoer, na de zeer gunstige jaren 1928 en 1929, sterk gedaald. Verschillende afzetgebieden zijn voor den Nederlandschen uitvoer verloren gegaan of belangrijk in betekenis verminderd (o.m. Duitsland, Ver. Staten, Ned.-Indië, Argentinië).

Omtrent het thans eveneens gecontingenteerde sanitaire aardewerk tast men, gelijk bekend, in het duister, aangezien de uitvoercijfers voor dit artikel sinds 1926 niet meer gepubliceerd worden. De beschikbare cijfers volgen hieronder; men ziet daaruit, dat de invoer in de jaren 1928—1931 hooger was dan vroeger, waarbij overigens het jaar 1931 een opvallende vermindering vertoonde ten opzichte van 1929 en 1930. In hoeverre onze industrie tegenover het gestegen quantum van den invoer compensatie heeft kunnen vinden in een toeneming van den uitvoer, die in 1925 plotseling sterk toenam, is helaas niet na te gaan. Het ware gewenscht, wanneer dit punt t.z.t. eens werd opgehelderd bij de wettelijke goedkeuring van het contingentieeringsbesluit van 18 Maart jl.

Sanitair aardewerk (No. 775 der handelsstatistiek).

Jaar	Invoer			Uitvoer		
	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.
1919	0.761	0.404	0.53	0.358	0.225	0.63
1920	1.369	0.943	0.69	0.643	0.430	0.67
1921	1.684	0.972	0.58	1.085	0.644	0.59
1922	1.871	0.874	0.47	1.027	0.563	0.55
1923	1.308	0.583	0.45	0.145	0.082	0.57
1924	1.361	0.604	0.44	0.576	0.303	0.53
1925	1.624	0.706	0.43	1.348	0.652	0.48
1926	1.548	0.665	0.43			
1927	1.600	0.693	0.43			
1928	1.900	0.787	0.41			
1929	2.252	0.965	0.43			
1930	2.439	0.983	0.40			
1931	1.979	0.740	0.37			

¹⁾ Sinds 1926 geheim.

De meest drastische contingentieering werd ten aanzien van de muur- en wandtegels getroffen.

De invoer van dit artikel was in de laatste jaren afwisselend; het jaar 1931 was niet aan den hoogen kant. De uitvoer is tot en met 1929 sterk gestegen; daarna is deze weder iets teruggeloopt, maar toch altijd nog op een zeer veel hooger niveau gebleven dan in de jaren vóór 1928. Ondanks deze oogenschijnlijk gunstige ontwikkeling der laatste jaren heeft de Regeering gemeend het bedenkelijke middel der contingentieering in belangrijk sterkere mate te moeten hanteeren dan ten aanzien van de andere producten der ceramische industrie. Wij zijn benieuwd naar de wijze, waarop de Regeering t.z.t. hare, naar het schijnt,

Muur- of wandtegels, verglaasd of met gekristalliseerde glazuren (No. 778 der handelsstatistiek).

Jaar	Invoer			Uitvoer		
	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.	in 1.000.000 KG.	in /1.000.000	Waarde p. KG.
1919	2.042	0.431	0.21	0.768	0.265	0.35
1920	6.207	1.868	0.30	2.239	0.888	0.40
1921	7.331	1.574	0.21	1.644	0.654	0.40
1922	8.143	1.640	0.20	2.759	0.719	0.26
1923	7.217	1.408	0.20	3.564	0.921	0.26
1924	6.918	1.455	0.21	3.733	0.925	0.25
1925	6.375	1.401	0.22	4.940	1.154	0.23
1926	8.643	1.749	0.20	4.982	1.275	0.26
1927	9.843	1.883	0.19	5.901	1.275	0.22
1928	7.906	1.619	0.20	6.925	1.390	0.20
1929	8.614	1.689	0.20	6.976	1.485	0.21
1930	9.700	1.850	0.19	6.545	1.329	0.20
1931	8.927	1.477	0.17	6.378	1.091	0.17

tamelijk willekeurige houding voor het Parlement zal rechtvaardigen. De toelichting tot de reeds ingediende goedkeuringsontwerpen stemt t.a.v. eene behoorlijke mededeelzaamheid, waarop ons volk recht heeft, helaas niet hoopvol.
V. S.

De beleggingspolitiek van de Nationale Levensverzekering-Bank.

De steeds toenemende kapitalen, waarover de Nederlandsche levensverzekeringmaatschappijen in de laatste jaren de beschikking krijgen, geven haar bedrijf feitelijk een tweevoudig karakter, nl. een verzekeringstechnische en een beleggingspolitieke zijde. Hoewel de beleggingspolitiek een uitvloeisel is van het levensverzekeringbedrijf, is zij er niettemin een zeer belangrijk onderdeel van geworden. Men kan op het oogenblik een groote levensverzekeringmaatschappij beschouwen als een levensverzekering- en beleggingsmaatschappij tezamen. De beleggingspolitiek van een levensverzekeringmaatschappij is in zoverre eenvoudiger dan die van een beleggingsmaatschappij, dat de eerstgenoemde vrijwel uitsluitend behoeft te beleggen in die valuta, waarin ook haar verplichtingen luiden en dus zelfs uit de depreciatie van de eigen valuta geen groote verliezen behoeft te lijden, terwijl de beleggingsmaatschappij door middel van een goede geografische risicoverdeeling en een verdeling in aandelen en vaste rentedragende fondsen juist dergelijke verliezen moet trachten te voorkomen.

Toch kan zich voor de Nederlandsche levensverzekeringmaatschappijen de noodzakelijkheid voordoen haar beleggingen niet uitsluitend in vaste rentedragende en in guldens luidende fondsen te laten loopen. Vele levensverzekeringmaatschappijen hebben haar politiek in dit opzicht in de laatste jaren gewijzigd en zijn o.a. tot belegging in aandelen overgegaan.

In welke mate dit heeft plaatsgevonden, blijkt uit het volgende overzicht, dat ontleend is aan het verslag der Verzekeringkamer over het jaar 1930.

Gem. % aandelen v. „over-effecten”	Aantal Mijnen	Bezit (in f 1000.-) ulto. 1930 aan:			Gem. % aandelen van alle activa
		Aan-deelen	Overige effecten	Alle activa	
Max. 10%	24 (v. j. 23)	f 4.552	f 103.412	f 338.888	1.3
10-20%	10 („ 11)	„ 9.850	„ 68.137	„ 252.354	3.9
20-30%	4 („ 4)	„ 7.343	„ 27.587	„ 158.038	4.6
bov. 30%	2 („ 2)	„ 9.363	„ 14.703	„ 60.463	15.5
	40 (v. j. 40)	f 31.108	f 213.839	f 809.743	3.8

Het meerendeel der maatschappijen nl. 24 van de 40 of wel 60 pCt. heeft, zoo vervolgt het verslag, een aandelenbezit dat ten hoogste 10 pCt. bedraagt van het overige effectenbezit. Voor alle maatschappijen van deze groep bijeen genomen, blijkt het gemiddelde verhoudingspercentage te bedragen 4,4 pCt. De groep van 10—20 pCt. omvat 10 maatschappijen; het aandelenbezit van deze groep bedraagt gemiddeld 14,4

pCt. van het overige effectenbezit. De groep van 20—30 pCt. omvat 4 maatschappijen; hier is het gemiddelde percentage 26,6 pCt.

Belangrijker acht de Verzekeringskamer nog een vergelijking van het aandeelenbezit met alle activa. Uit vorenstaande opstelling blijkt, dat de eerste drie groepen een aandeelenbezit hebben, dat gemiddeld 1,3 pCt., 3,9 pCt. en 4,6 pCt. van „alle activa” bedraagt. Voor de vierde groep is dit cijfer 15,5 pCt.

Hier en daar heeft de belegging in aandelen door levensverzekeringmijnen tot critiek aanleiding gegeven in verband met de verliezen, die werden geleden. Men verliest hierbij echter uit het oog, dat de resultaten van een dergelijke politiek niet op *korten termijn* maar op *langen termijn* moeten worden beoordeeld. Bovendien — en hierop wijst de directie van de Nationale Levensverzekering-Bank in haar laatste jaarverslag — kan de vraag, of het gewenscht is aandelen in de effectenportefeuille op te nemen, niet in algemeenen zin worden beantwoord; het antwoord zal voor iedere maatschappij verschillend zijn en afhangen van aard en karakter harer andere beleggingen.

De directie van de Nationale voegt er aan toe, dat de motieven tot het nemen van aandelen niet mogen zijn een hooger rendement of een kans op winst bij verkoop, want tegenover die mogelijkheden kan men dadelijk stellen de kans op lager opbrengst en koersverliezen. Dit is volkomen juist en o.i. behooren de extra-winsten, die met een dergelijke politiek behaald worden, voor het grootste deel aan de reserve ten goede te komen om onverwachte verliezen op te vangen. De Nationale, die 3.68 pCt. van haar totale activa, d.w.z. f 4.955.151.79 in aandelen heeft belegd, acht het noodzakelijk wel aandelen in haar effectenportefeuille op te nemen en baseert dit op de volgende gronden:

a) De beleggingen in hypotheeken, leeningen aan openbare lichamen en leeningen aan polishouders stemmen in karakter overeen met obligatiën. Bij een eventuele waardedaling van het geld, waarin die beleggingen loopen, zullen zij daardoor alle op gelijke wijze getroffen worden. Een bezit van aandelen zal bij eventuele depreciatie zeer zeker de positie kunnen versterken in verband met de uit een depreciatie van de valuta voortvloeiende stijging van de algemeene onkosten.

b) Als regel mag worden aangenomen, dat bij een opgaande conjunctuur de koersen van obligaties zich in dalende lijn bewegen en die van aandelen een stijgende lijn vertoonen, terwijl bij een dalende conjunctuur het omgekeerde wordt waargenomen. Het verkrijgen van de minste koersschommelingen van de geheele effectenportefeuille wordt derhalve gewoonlijk bevorderd door belegging in obligaties en aandelen. Uitzonderingen blijven natuurlijk steeds mogelijk, zooals 1931 duidelijk heeft geleerd, nu in dat jaar zoowel obligaties als aandelen sterk zijn gedaald.

Na een dergelijk heldere motiveering zal men moeilijk kunnen beweren, dat aandelen, mits tot bepaalde grenzen beperkt, niet in de portefeuille van

een levensverzekeringmaatschappij thuis behooren. Immers, beide genoemde redenen gelden voor alle maatschappijen zonder uitzondering. Het principe is dus voor geen enkele instelling af te keuren; alleen zal de omvang van de beleggingen in aandelen voor de afzonderlijke maatschappijen moeten verschillen. Te bedenken valt echter, dat elke levensverzekeringmaatschappij het overgrote deel van haar beleggingen zal moeten richten naar de loopende verplichtingen; hiervoor zijn vaste rentedragende fondsen in de eigen valuta de veiligste belegging. De belegging in aandelen zal dus steeds een zeer bescheiden rol moeten spelen, voor zooverre deze niet uit de extra-reserves geschiedt, want tegen de belegging van deze reserves in aandelen zijn o.i. geen principiële bedenkingen aan te voeren, al is ook hier voorzichtigheid te betrachten.

Het behoeft geen nader betoog, dat met de veranderde opvattingen ook hoogere eischen aan de beleggingspolitiek van de levensverzekeringmaatschappijen worden gesteld en dit ook met een uitbreiding van haar organisatie gepaard zal moeten gaan.

v. d. V.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: Als gevolg van verschillende gebeurtenissen, waartoe mogelijk ook de dood van den Heer Kreuger heeft bijgedragen, zijn de goudprijzen in de laatste veertien dagen catastrofaal gevallen, zoodat ons indexcijfer een daling van 4 pCt. te zien geeft, die evenredig haar terugslag heeft op ons indexcijfer in ponden van grondstoffen en in mindere mate op ons geheele indexcijfer, ondanks de geringe stijging van het Pond in dat tijdvak.

De volgende tabel geeft een meer gespecificeerd overzicht van ons indexcijfer voor Engelsche groothandelsprijzen:

Engelsche groothandelsprijzen.						
1927 = 100.						
	1931	1931	1932	1932	1932	1932
	18	30	27	24	9	23
	Sept.	Dec.	Jan.	Febr.	Mrt.	Mrt.
Granen en Vleesch	64.5	69.0	69.7	72.3	74.3	74.4
Andere Voed. en Genotm.	62.2	65.7	66.1	68.6	68.1	66.1
Weefstoffen	43.7	52.8	52.5	53.7	52.4	52.3
Delfstoffen	67.4	76.7	76.2	75.3	73.4	72.8
Diversen	65.8	66.2	64.6	66.7	65.2	62.9
Totaal	60.4	65.8	65.4	67.0	66.3	65.3
1913 = 100	83.1	90.6	90.0	92.2	91.2	89.9
1924 = 100	52.2	56.8	56.5	57.9	57.3	56.4

De daling kwam in hoofdzaak tot uiting in de groep „Andere voedings- en genotmiddelen”, welke sterk beïnvloed werd door een daling van de suiker- en boterprijzen, en in de groep „Diversen”, waarbij de plotselinge daling van den rubberprijs een groote rol speelde. In de afgelopen maand is ons totaal-indexcijfer met bijna 3 pCt. gedaald, hetgeen de gedachte oppert, dat, indien de daling blijft voortduren, het gewenscht kan zijn, teneinde een zoo onwelkomen terugslag te voorkomen, den koers, waarop het Pond thans wordt vastgehouden, te verlagen.

18 September 1931 = 100.

Data	Indexcijfers „The Economist”			Irving Fisher Ver. Staten	Statistique Générale Frankrijk	Kamer v. Koophandel, Milaan, Italië	Statistisches Reichsamt Deutschland
	Totaal index in £	Grondstoffen in £	Goudprijzen				
30 Sept. '31	107.8	112.0	94.7	98.7	96.9	98.8	98.9
11 Nov. '31	110.3	119.3	103.5	99.3	96.0	99.3	98.3
25 Nov. '31	109.1	114.8	98.0	98.3	94.2	98.8	97.6
9 Dec. '31	110.3	117.3	93.0	97.3	93.3	97.1	96.1
30 Dec. '31	108.9	117.1	94.4	96.1	93.4	96.9	94.6
13 Jan. '32	109.6	117.7	94.5	94.5	93.8	96.3	92.5
27 Jan. '32	108.3	115.7	93.8	93.5	93.6	95.8	91.6
10 Febr. '32	108.6	117.3	88.8	92.2	94.2	98.0	91.5
24 Febr. '32	110.9	120.9	89.6	92.4	95.1	97.2	92.0
9 Mrt. '32	109.8	116.3	90.3	91.8	96.7	97.2	92.1
22 Mrt. '32	108.1	111.9	86.5	....	....	....	....

Ledenvergadering van de Vereeniging „Instituut voor Economische Geschriften”.

Het Dagelijksch Bestuur van bovengenoemde Vereeniging maakt bekend, dat een algemeene vergadering van de leden der Vereeniging zal gehouden worden op Woensdag 20 April a.s., des avonds om half negen, in „Pulchri Studio” te 's-Gravenhage, Lange Voorhout 15.

De crisis en de salarissen der ambtenaren.

Rectificatie. In het bovengenoemde artikel, opgenomen in het nummer van de vorige week, is op blz. 234, 2de kolom, 15de regel van onderen per abuis het delta-teeken uitgevallen. Het gedeelte van dezen zin behoort als volgt te luiden: „... en daar δ mede door de plotselinge quasi vermeerdering, enz.”

ONTVANGEN BOEKEN.

Bedrijfseconomische Studiën. Een verzameling herdrukken van redevoeringen, referaten en artikelen van J. G. de Jong†, Dr. J. G. Ch. Volmer, Th. Limperg Jr., Dr. N. J. Polak, Dr. M. J. H. Cobbenhagen en Dr. Ir. J. Goudriaan Jr. (Haarlem 1932; De Erven F. Bohn N.V. Prijs f 12.—ingen., f 13.50 geb.).

Hoewel de in dezen bundel verzamelde redevoeringen, referaten en artikelen reeds elders zijn verschenen, is deze uitgave niet alleen daarom van groote beteekenis, omdat verschillende geschriften grotendeels zijn uitverkocht, maar omdat hier een reeks van niet minder dan 28 bedrijfseconomische onderwerpen van de hand van bovengenoemde hoogleraren bijeengebracht zijn.

Rusland door Dr. L. H. Grondijs en Prof. Mr. M. W. F. Treub. (Haarlem 1931; H. D. Tjeenk Willink & Zn. N.V., Prijs f 1.50).

Deze uitgave van het Hoofdbestuur der Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel bevat de redevoeringen van Dr. Grondijs en Prof. Treub over Rusland, gehouden op de algemeene vergadering te Deventer op 26 Juni 1931.

De crisisinvloed op het bedrijfsleven. Uitgave van het Ministerie van Arbeid, Handel en Nijverheid. ('s-Gravenhage z.j.; Algemeene Landsdrukkerij. Prijs f 1.—).

Resultaten van een onderzoek naar de bedrijvigheid op 1 October 1931 in de fabrieks- en scheepsbouwnijverheid, het mijnwezen, de koopvaardij en in het havenbedrijf, ingesteld met medewerking van de Arbeidsinspectie, van de Inspectie van den Havenarbeid, het Mijntoezicht en de Scheepvaartinspectie.

The International position of Hungary and the succession states door Dr. Kálmán Buday. 2e druk. (Budapest 1931; Légrády Brothers Printing Company).

De schrijver van dit boek, die voor onze lezers geen onbekende is, bespreekt de huidige internationale positie van Hongarije en de successiestaten en oefent critiek uit op de rapporten van den Volkenbond over Oostenrijk en Hongarije.

Grondslagen der Accountancy door L. H. Belle. (Rotterdam 1931; Drukkerij J. de Jong).

In dit proefschrift, verdedigd aan de N.H.E.S., worden achtereenvolgens behandeld: de functie van den accountant, het verantwoordelijkheidsbegrip, de administratieve organisatie en de controle.

Preferente en andere rechten van crediteuren in een faillissement door Mr. G. van Geest. (Uitgave van het weekblad „Handelsbelangen”, Amsterdam).

Brochure No. 7, die een beschrijving bevat van het Nederlandsch faillietenrecht ten dienste van den handel.

Het begrip „inkomen”. Uitgave van de Vereeniging voor belastingwetenschap. (Purmerend 1931; J. Muusses.)

Rapport van de Commissie voor de Inkomstenbelasting.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Dec. 1931.		Dec. 1930.	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Rek.houders	49.770	f 1.680.169.000	48.987	f 2.962.614.000
Door H.-bank plaatselijk	35.548	„ 1.336.106.000	36.707	„ 2.613.575.000
Voldoening Rijksbelast.	1.309	„ 14.586.000	1.522	„ 11.626.000

OVERZICHT DER OPBRENGSTEN VAN HET STAATSBEDRIJF DER P.T.T.

JANUARI 1932.

Omschrijving	Werkelijke opbrengst Jan. 1932	Meer of minder dan	
		Jan. 1931	Begrooting
Posterijen	f 3.046.302	— f 78.532	— f 231.298
Telegrafie	„ 380.175	— „ 74.603	— „ 72.685
Telefonie	„ 1.871.326	+ „ 60.458	— „ 85.974
Postcheque- en Girodienst	„ 498.250	— „ 49.985	+ „ 52.150
Totalen	f 5.796.053	— f 142.662	— f 337.807

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

JANUARI	1930	1931	1932
Inlagen	f 13.429.723	f 15.831.717	f 25.250.810
Terugbetalingen ...	„ 11.779.777	„ 11.079.885	„ 11.965.434
Tegoed inleggers ¹⁾	„ 344.278.167	„ 371.259.134	„ 442.683.330
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes ¹	„ 43.071.450	„ 42.453.450	„ 44.046.750
Spaarbankboekjes: Nieuw uitgegeven..	16.260	17.337	19.840
Geheel afbetaald ..	8.037	7.370	7.198
In omloop ¹⁾	2.117.920	2.162.792	2.240.006

¹⁾ Op ultimo.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	Januari 1932		Januari 1931	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Nieuwe rekeningen.	2.189	—	1.953	—
Rekeningen op ult ^o .	186.677	—	169.145	—
Bijschrijvingen	2.936.276	501.640	2.760.871	529.285
a. Stortingen	1.152.835	116.172	1.119.097	125.532
b. Overschrijvingen.				
1. van and. rek. ¹⁾	1.783.296	363.165	1.641.628	381.445
2. van Ned. Bank.	145	21.953	146	22.308
c. And. onderwerpen	—	350	—	—
Afgeschrijvingen ...	1.896.399	512.034	1.763.867	531.363
a. Cheques	299.450	70.336	288.791	69.859
b. Overschrijvingen				
1. op andere rek. ²⁾	1.579.177	363.165	1.459.957	381.445
2. naar Ned. Bank	981	78.476	1.086	80.003
c. And. onderwerpen	16.791	57	14.033	56
Tegoed op ult ^o	—	146.155	—	117.303
Beleggingen	—	97.471	—	87.675

¹⁾ Hierin begrepen overschrijvingen uit het buitenland 4.309 met f 671 Jan. 1932 en 4.866 met f 753 Jan. 1931.

²⁾ Idem naar het buitenland 29.101 met f 2.554 Jan. 1932 en 29.051 met f 2.908 Jan. 1931.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Jan. 1932		Jan. 1931	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan: gemeentestellingen	f 16.6	35.301	f 20.1	31.665
particulieren	„ 25.1	165.074	„ 26.5	152.758
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 4.5	7.930	„ 5.8	8.266
Betalingen	„ 8.2	31.907	„ 9.1	34.253
Part.rekeninghouders	„ 28.1 ¹⁾	46.863 ²⁾	„ 31.5 ¹⁾	42.881 ²⁾
Gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponneerd	„ 9.5	4.360 ²⁾	„ 9.9	4.338 ²⁾

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various cities and dates, including locations like London, Paris, and Amsterdam.

GELDKOERSEN. OPEN MARKT.

Table showing open market exchange rates for various locations (Amsterdam, London, Berlin, etc.) across different dates in 1931 and 1932.

1) 24 Mrt. 2) 21-24 Mrt.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations and dates.

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations and dates.

*)Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates in New York for various locations like London, Paris, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various locations and currencies.

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Table showing silver prices for London and New York.

GOUDPRIJS *)

Table showing gold prices for London and New York.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table detailing the standing of the national treasury, including assets, liabilities, and tax obligations.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table detailing the floating debt between the Netherlands and the Indies.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 Maart 1932

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 48.838.888,60 Bijbnk. " 2.791.973,07 Ag. sch. " 10.480.668,52	f	62.111.530,19	
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 84.409.787,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.			84.409.787,—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 38.296.428,34 Bijbnk. " 6.405.959,36 Ag. sch. " 52.532.565,20	f	97.234.952,90	
Op Effecten	f 96.242.771,87			
Op Goederen en Spec.	992.181,03		97.234.952,90	
Voorschotten a. h. Rijk				
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 97.690.345,— Muntmat., Goud " 781.709.458,60	f	879.399.803,60	
Munt, Zilver, enz.	24.669.485,40			
Muntmat., Zilver			904.069.289,— ¹⁾	
Belegging $\frac{1}{6}$ kapitaal, reserves en pensioenfonds	27.014.096,—			
Gebouwen en Meub. der Bank	5.000.000,—			
Diverse rekeningen	42.009.621,35			
		f	1.221.849.276,44	
		Passiva.		
Kapitaal	20.000.000,—	f	20.000.000,—	
Reservefonds	7.563.205,59			
Bijzondere reserve	8.000.000,—			
Pensioenfonds	7.529.072,84			
Bankbiljetten in omloop	983.320.640,—			
Bankassignatiën in omloop	78.803,32			
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f 71.188.861,86			
Anderen	114.532.545,89		185.721.407,75	
Diverse rekeningen	9.636.146,94			
		f	1.221.849.276,44	
Beschikbaar metaalsaldo	436.347.187,50	f	436.347.187,50	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	1.090.867.965,—			
¹⁾ Waarvan in het buitenland	f 102.493.046,09.			

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo ¹⁾	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
28 Mrt. '32	97.690	781.709	983.321	185.800	436.347	77
21 " '32	97.690	778.463	966.922	192.766	437.426	78
14 " '32	97.690	777.971	975.677	181.179	437.872	78
7 " '32	97.690	783.642	988.123	174.418	441.248	78
29 Febr. '32	97.690	781.591	1007.832	164.120	436.247	77
22 " '32	97.691	770.037	972.535	183.689	431.504	77
30 Mrt. '31	84.489	361.495	841.198	17.427	136.401	56
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
	Munt	Muntmat.				
28 Mrt. 1932	62.112	—	—	97.235	84.410	42.010
21 " 1932	63.113	—	—	94.642	84.349	36.778
14 " 1932	63.552	—	—	93.941	84.309	34.783
7 " 1932	64.522	—	—	92.836	84.309	34.812
29 Febr. 1932	69.146	—	—	99.134	84.309	34.499
22 " 1932	69.054	—	—	94.759	84.309	34.113
30 Mrt. 1931	45.329	—	—	97.193	217.885	38.906
25 Juli 1914	67.947	—	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaaf van 4 Jan. '29 weder op de basis van $\frac{1}{6}$ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. reke- ningen ¹⁾
27 Febr. 1932..	896	1.249	579	961	600
20 " 1932..	896	1.090	751	953	694
13 " 1932..	895	1.151	770	961	676
6 " 1932..	894	1.228	677	967	682
28 Febr. 1931..	830	1.438	571	857	526
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitp. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
26 Mrt. 1932	150.200	—	224.800	32.000	47.480
19 " 1932	153.600	—	227.200	32.700	49.640
12 " 1932	154.900	—	231.100	33.700	48.980
27 Febr. 1932	112.436	46.156	225.395	34.472	54.645
20 " 1932	112.521	45.139	227.324	31.544	54.113
13 " 1932	112.485	45.945	231.376	26.335	53.345
6 " 1932	112.501	44.961	229.779	28.007	56.348
28 Mrt. 1931	118.664	47.429	238.651	56.816	47.906
29 Mrt. 1930	139.153	29.976	270.248	38.913	45.464
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
26 Mrt. 1932	—	104.800	—	***	58
19 " 1932	—	106.400	—	***	59
12 " 1932	—	109.400	—	***	58
27 Febr. 1932	8.945	26.998	46.915	21.884	61
20 " 1932	9.028	27.101	49.065	21.002	61
13 " 1932	9.075	26.080	48.385	20.914	61
6 " 1932	9.094	9.807	48.279	35.941	62
28 Mrt. 1931	8.942	29.191	37.297	32.933	57
29 Mrt. 1930	8.780	31.004	53.621	33.096	55
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
16 Mrt. 1932	121.461	353.714	42.091	11.380	38.797
9 " 1932	121.455	354.475	41.327	11.545	44.930
2 " 1932	121.453	351.786	44.015	11.357	35.948
24 Febr. 1932	121.348	346.404	49.368	11.493	37.321
17 " 1932	121.318	344.883	50.884	11.945	39.124
10 " 1932	121.294	346.519	49.246	13.008	36.910
18 Mrt. 1931	142.827	347.287	54.670	8.021	29.346
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
16 Mrt. '32	40.296	9.477	73.054	32.433	42.747	37 $\frac{1}{2}$ / ₃₂
9 " '32	54.371	7.836	93.565	33.182	41.980	31 $\frac{1}{2}$ / ₃₂
2 " '32	47.236	7.023	80.483	33.476	44.667	36 $\frac{2}{3}$ / ₃₂
24 Febr. '32	33.676	14.125	67.924	32.198	49.943	43 $\frac{11}{16}$ / ₃₂
17 " '32	33.496	15.359	70.456	31.989	51.435	43 $\frac{10}{16}$ / ₃₂
10 " '32	34.626	16.435	66.998	32.727	49.775	42 $\frac{13}{16}$ / ₃₂
18 Mrt. '31	29.905	10.500	59.796	33.228	55.540	53 $\frac{19}{32}$ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	13.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
18 Mrt. '32	76.509	1.033	3.923	13.134	8.805	2.771	3.200
11 " '32	76.157	1.010	4.150	13.438	8.934	2.779	3.200
4 " '32	75.738	1.011	4.833	13.402	8.903	2.803	3.200
26 Febr. '32	75.059	1.004	6.268	14.404	8.859	2.707	3.200
20 Mrt. '31	56.103	726	6.912	25.447	19.364	2.882	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culleren
18 Mrt. '32	6.881	2.126	81.929	435	3.388	23.837
11 " '32	6.881	2.030	82.581	214	3.439	23.534
4 " '32	6.882	2.190	83.453	468	3.442	22.654
26 Febr. '32	6.882	2.040	83.189	176	3.461	24.899
20 Mrt. '31	5.082	2.286	77.370	2.677	9.180	11.884
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in millioenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Devisen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Mrt. 1932	877,1	76,6	142,2	3.198,6	134,9
14 " 1932	876,9	77,6	141,7	3.264,3	200,2
7 " 1932	880,0	64,8	156,4	3.268,3	218,4
29 Feb. 1932	928,5	69,0	148,8	3.323,7	303,0
23 " 1932	929,6	79,6	145,9	3.144,1	158,6
23 Mrt. 1931	2.286,1	207,6	222,6	1.465,4	86,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Mrt. 1932	361,8	824,5	4.005,9	491,5	711,4
14 " 1932	161,8	855,0	4.113,2	344,5	776,5
7 " 1932	161,8	876,5	4.178,9	318,9	750,4
29 Feb. 1932	161,8	977,0	4.268,3	422,7	831,1
23 " 1932	161,8	837,7	4.003,2	331,8	804,0
23 Mrt. 1931	102,3	555,7	3.765,7	342,8	340,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,4	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 14, 7 Mrt. 29, 23 Febr. '32 en 23 Mrt. '31 resp. 23; 19; 17; 8; 23; 52 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in millioenen Belgas.

Data 1932	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsbonden	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goeden inwisselen op het buitenl.						Schatkist	Partic.
23 Mrt.	2512	—	—	966	62	288	3.601	179	116
17 "	2511	—	—	971	93	288	3.616	219	96
10 "	2509	—	—	891	84	288	3.721	7	110
3 "	2522	—	—	913	94	288	3.747	42	93
25 Feb.	2527	—	—	945	79	288	3.715	30	159
26 Mrt. ¹⁾	1439	914	—	755	31	292	3.164	41	241

¹⁾ 1931.**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
16 Mrt.'32	2.996,7	2.237,5	209,3	660,8	105,7
9 " '32	2.959,4	2.146,2	207,9	748,0	137,6
2 " '32	2.939,0	2.110,9	206,4	828,4	115,6
24 Feb.'32	2.937,5	2.092,8	202,2	835,2	133,4
17 " '32	2.943,6	2.110,4	202,0	845,8	146,4
10 " '32	2.967,2	2.128,9	196,3	819,4	169,4
18 Mrt.'31	3.115,9	1.743,4	178,3	161,9	122,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
16 Mrt.'32	842,2	2.601,3	1.977,8	156,3	65,4	70,0
9 " '32	785,1	2.617,4	1.989,2	156,4	64,2	68,8
2 " '32	760,0	2.638,5	1.977,1	156,7	63,6	68,1
24 Feb.'32	740,6	2.642,8	1.973,5	157,9	63,6	68,0
17 " '32	741,3	2.656,9	2.013,1	157,9	63,0	67,4
10 " '32	741,4	2.662,0	2.021,1	158,4	63,3	67,6
18 Mrt.'31	617,7	1.441,8	2.465,3	169,0	79,7	84,3

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
9 Mrt.'32	397	12.436	6.869	1.448	16.837	5.714
2 " '32	474	12.588	6.935	1.431	16.928	5.700
24 Feb.'32	478	12.609	6.997	1.416	16.981	5.685
17 " '32	493	12.691	7.040	1.431	17.116	5.700
10 " '32	472	12.716	7.069	1.442	17.204	5.724
11 Mrt.'31	33	15.377	7.200	1.847	20.972	7.247

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.**

29 Maart 1932.

De Amerikaanse autoriteiten aan het Departement van Landbouw en van den Farm Board hebben blijkbaar niet beseft, welke de gevolgen zouden zijn van het bekend maken der plannen, om te trachten het zich in handen van den Farm Board bevindende tarwe-overschot in Europa te verkoopen. Toen de markt op deze mededeeling heftig reageerde en de prijzen sterk daalden, heeft men getracht de uitwerking te verzachten door de als geruststellend bedoelde mededeeling, dat de tarwe verkocht zou worden in streken, welke anders geen Amerikaanse tarwe koopen en dat er geen kwestie van zou zijn tarwe in Europa te dumpen. De markt heeft zich hierop wel eenigszins hersteld en de koersen in Chicago zijn weder opgelopen, doch koopers hebben gedurende de geheele week een afwachtende houding aangenomen. Ook de naderende feestdagen hebben er wel toe meegewerkt, dat de ondernemingslust in invoerende landen beperkt was, doch van meer invloed was het feit, dat de handel weder eens herinnerd werd aan de groote voorraden Amerikaanse tarwe, welke nog steeds onverkocht zijn en een drukkend dreigement blijven vormen, zoodra de stemming zich zou verbeteren en de koersen zouden oploopen. De verschepingen van buitenlandse tarwe naar Europa zijn groot, doch vinden geregeld haar weg in de consumptie. Wanneer aan het bestaande aanbod nog belangrijke hoeveelheden van den Farm Board worden toegevoegd, kan het niet anders, of dat aanbod moet de prijzen drukken en nadeel brengen aan hen, die tarwe bezitten, waaronder ook houders van tarwe in Noord-Amerika zijn. De mogelijkheid schijnt nu weer te bestaan, dat Amerikaanse autoriteiten er van af zullen zien in dit stadium in het groot tarwe te gaan verkoopen. Ook wordt beweerd, dat zij alleen over het verkoopen harer tarwe hebben gesproken, om de boeren ertoe te brengen den uitzaai van zomertarwe te beperken. Voor de boeren zullen echter de weersomstandigheden van meer belang zijn. Juist dezer dagen werden berichten gepubliceerd, waaruit zou blijken, dat de boeren van plan zijn den uitzaai van zomertarwe aanmerkelijk uit te breiden, alsook dien van gerst en in mindere mate dien van maïs en haver. Aan de termijnmarkt te Chicago was de stemming over het algemeen weinig vast. De verlaging, welke in het begin der week plaats vond, werd op sommige dagen wel door een verhooging gevolgd, doch niet geheel ingehaald. Het slot voor den Mei-termijn was ½ dollarcent per 60 lbs. lager dan op 21 Maart. Te Winnipeg waren de fluctuaties geringer. Het slot was ¾ dollarcent lager. Aan de termijnmarkten in Argentinië oudergingen de prijzen in het begin der week een vrij aanzienlijke verlaging, welke later, nadat de markten gedurende eenige dagen gesloten waren geweest, weder gedeeltelijk werd ingehaald. Het slot was te Buenos Aires 17 centavos en te Rosario 20 centavos per 100 KG. lager dan op 21 Maart. Over den stand van wintertarwe valt weinig nieuws te zeggen. Uit Midden-Europa blijven klachten komen over vorstschade. In Rusland schijnt voldoende sneeuwbedekking aanwezig te zijn geweest. Bij den uitzaai van zomertarwe bestaat echter groote achterstand. In de Ver. Staten schat men de schade door vorst op niet meer dan normaal. De rogge-markt werd in hoofdzaak beheerscht door de aankopen voor rekening van de Duitse regering, waardoor de prijzen voor Platarogge geregeld matig stegen. Gedurende de laatste dagen ging er op de rogge-markt niet veel om en bleven de prijzen onveranderd. Ook voor Amerikaanse rogge bestaat belangstelling voor Duitse rekening. De termijnmarkten in de Ver. Staten en in Canada hebben de stemming aan de tarwemarkt hoofdzakelijk gevolgd, doch van sterk verlaagde prijzen is geen sprake geweest. Het slot te Chicago voor rogge was ½ dollarcent per 56 lbs. hooger, te Winnipeg 1 dollarcent hooger dan op 21 Maart.

In het begin der week werd nog volop Plata-maïs uit aangekomen booten aangeboden, waardoor de stemming gedrukt was en verschillende partijen tot lagere prijzen werden opgeruimd. Ook bestond flink aanbod van Russische maïs, welke in de termijnmarkt was aangedien en gedeeltelijk weder aan de markt kwam. In de tweede helft der week, toen de aangekomen voorraden grootendeels geruimd waren, is een verbetering ingetreden en konden de prijzen verschillende guldens per last verbeteren. Toen ook tegen het einde der week nieuwe aanvoeren binnenkwamen, handhaafden de prijzen zich op bijna het hoogste peil der week. In het binnenland bestaat voldoende vraag om het niet overdadige aanbod op te nemen, terwijl het vooruitzicht op geringe toevoeren in de naaste toekomst en de kleine Argentijnsche verschepingen der laatste weken de markt

een fractie af, terwijl die voor de vroegere termijnen nog verder konden verbeteren. Het slot luidde als volgt: Mei 0.73; Juli 0.80; Sept. 0.86 en Oct. 0.88, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 2.73 bedroeg.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

Table with 4 columns: Item, 1932 tons, 1931 tons, 1930 tons. Rows include Productie, Voorr. overgebracht per 1/1, Consumptie, Weekontv. afscheephavens, etc.

In Engeland was de markt zeer kalm. In ruwsuiker ging zoo goed als niets om. Op de Londensche termijnmarkt belanden de noteringen na flinke fluctuaties op de volgende cijfers: Mei Sh. 5 3/4%; Aug. 5 7/8%; Dec. Sh. 5/10% en Mrt. 1933 Sh. 6 1/2%, Rietsuiker basis 96 pCt. c.i.f.

Op Java verkocht de V.I.S.P. ruim 90.000 tons bruine suiker en een kleinigheid Supérieur tot geheime prijzen.

Hier te lande was de markt nogal rustig en bleven de koersschommelingen op de Amsterdamsche termijnmarkt binnen zeer beperkte grenzen. De slotnoteringen luiden als volgt: Mrt. f 6%; Mei f 6%; Aug. f 6 7/8 en Dec. f 7 1/8. De omzet bedroeg 1900 tons.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens. (In duizendtallen balen).

Table with 4 columns: Item, 1 Aug. '31 tot 18 Mrt. '32, 1930/'31, 1929/'30. Rows include Ontvangsten Gulf-Havens, Atlant. Havens, Uitvoer naar Gr. Britannië, etc.

Voorraden. (In duizendtallen balen).

Table with 4 columns: Location, 18 Mrt. '32, Overeenkomstig tijdsp. 1931, 1930. Rows include Amerik. havens, Binnenland, New-York, New Orleans, Liverpool.

KOFFIE.

In de afgelopen week was de markt tengevolge van de feestdagen feitelijk slechts vier dagen geopend. De stemming bleef in dien tijd onveranderd kalm en in de kosten vrachtaanbiedingen van Santos en van Rio kwam geen wijziging. Nederlandsch-Indië echter was met de goedkope ongewasschen Sumatra Robusta-soorten 1/2 a 1/3 ct. per 1/2 K.G. hooger, doch de betere Mandheling en gewasschen Robusta bleven onveranderd.

Volgens mededeeling van den Koffie-Raad van Brazilië zijn thans vernietigd:

bn. Santos bn. Rio bn. Victoria bn. totaal
in de afgelopen week 69.000 26.000 — 95.000
sedert 1 Juli 1931 2.858.000 732.000 191.000 3.781.000
waarbij nog komen 559.000 balen vóór 1 Juli 1931 vernietigd, dus totaal 4.340.000 balen.

Met een cijfer van 95.000 balen voor de geheele week is de vernietiging ditmaal weder zeer ver onder de vroeger in uitzicht gestelde hoeveelheid gebleven. Dat intusschen met het opkopen voor vernietiging van bijna 3.800.000 balen in de laatste negen maanden een kapitaal van minstens 45 of 50 millioen gulden gemoeid is geweest, valt gemakkelij te berekenen en dat het doen verdwijnen van deze hoeveelheid op de prijzen vooralsnog zonder eenigen invloed is gebleven, wijzen de offerteres van het groote productieland klaar en duidelijk uit. Ook de handel aan de groote koffie-markten van Europa en van Amerika heeft er nog geen enkel voordeel van ondervonden; de klachten over den slechten gang van zaken zijn intendeel algemeen. Voor een deel is dit laatste ongetwijfeld ook toe te schrijven aan de verschillende groote directe zaken, welke in den laatsten tijd door Brazilië zijn tot stand gebracht. Het heeft er somtijds den schijn van, dat Brazilië er op uit is om den wereldhandel in het artikel zooveel mogelijk

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Large table with 4 main sections: METALEN, KATOEN, WOL, and DIVERSEN. Each section contains multiple columns for different grades and types of goods with prices in pence and shillings.

¹⁾ Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche. ²⁾ Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot ³⁾ Notering Schotland 59/6. ⁴⁾ 58/-. ⁵⁾ 7/4 Mrt. ⁶⁾ 11 Mrt. ⁷⁾ 18 Mrt. ⁸⁾ 24 Mrt. ⁹⁾ 3 Mrt. ¹⁰⁾ 10 Mrt. ¹¹⁾ 17 Mrt. ¹²⁾ 25 Mrt. ¹³⁾ 8 Mrt.

te ruïneeren. Reeds sedert jaren heeft het land door zijn roekeloze manipulaties om de prijzen op te houden den handel onberekenbare schade gedaan, doch in den loop van het vorig jaar kwamen daarbij nog de ruil van 1.275.000 balen koffie tegen tarwe met de Amerikaanse Farm Board en de consignatie van 1.050.000 balen aan de firma Hard & Rand tegenover een zeer belangrijk voorschot in geld. Hiermede nog niet tevreden, wordt reeds sedert geruimen tijd onderhandeld met Duitschland over een ruil van koffie tegen kolen en in de laatste dagen zou volgens berichten in de pers, Brazilië met Roemenië in onderhandeling zijn over de instelling van een koffiëimport-monopolie in laatstgenoemd land, waarbij de Roemeense Regeering voor zich het uitsluitend recht zou reserveeren om koffie in te voeren en te distribueeren, terwijl dan aan Brazilië bijzondere voorrechten voor zijn product zouden worden verleend.

Dat ook de Braziliaansche planter onder de tegenwoordige omstandigheden ruimschoots reden tot klagen heeft, is te dezer plaatse reeds meermalen besproken. Van betekenis is in dit opzicht een berekening van de bekende firma Nortz & Co. te New-York, volgens welke in den tegenwoordigen exportprijs van Santos Koffië type No. 4 (bijna 160 Milreis per baal) 87 Milreis of 54 pCt. begrepen zijn voor de waarde van de koffie en bijna 73 Milreis of 46 pCt. voor de verschillende uitvoer- en andere rechten. In den exportprijs van Rio type No. 4 (ruim 140 Milreis) zijn volgens dezelfde firma begrepen ruim 82 Milreis of 59 pCt. voor de waarde van de koffie en 58 Milreis of 41 pCt. voor de rechten.

De reeds sedert eenigen tijd telkens opduikende geruchten over politieke moeilijkheden in Brazilië namen in de laatste dagen een meer tastbaren vorm aan. Het heet dat verschillende Staten onder leiding van den President van den Staat Rio Grande do Sul de betrekkingen met de Federale Regeering hebben verbroken en wederinstelling eener constitutioneele regeering eischen. Tot op dit oogenblik is echter nog uit niets gebleken, dat deze toestand op den uitvoer van koffie van eenigen invloed is geweest.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos, omgerekend in cents per ½ K.G., komen op het oogenblik uit: voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping op ongeveer 24½ a 25½ ct., voor dito Prime Santos op ongeveer 25½ a 26½ ct. en voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, op ongeveer 20½ a 20¾ ct.

In Nederlandsch-Indië is de prijs voor Palembang Robusta met ½ ct. en voor Benkoelen Robusta met ⅝ ct. per ½ K.G. gestegen, doch die van Mandheling Robusta en van gewasschen Robusta bleef onveranderd. De noteeringen in de eerste hand zijn op het oogenblik:

Palembang Robusta, April-verscheping, 16½ ct.; Benkoelen Robusta, April-verscheping, 17¼ ct.; Mandheling Robusta, April-verscheping, 18¼ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, April-verscheping; 22 ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

Aan de Rotterdamse termijnmarkt bleven de noteeringen bijna geheel onveranderd. April staat 20⅞ ct. en de andere maanden staan 21⅞ ct. per ½ K.G. genoteerd.

De officieele loco-noteeringen bleven ongewijzigd 23 ct. per ½ K.G. voor Robusta en 27 ct. voor Superior Santos.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
29 Maart	\$ 6.20	\$ 6.08	\$ 6.05	\$ 6.04
21 Maart	.. 6.20	.. 6.03	.. 6.02	.. —
14 Maart	.. 6.26	.. 6.16	.. 6.16	.. —
7 Maart	.. 6.30	.. 6.22	.. 6.23	.. —

Rotterdam, 30 Maart 1932.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—. Gebonden f 4,75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richtte men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoochweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque- en girorekening No. 8408, Rotterdam.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN										INDEXCIJFERS				
	VURENHOUT basis 7' f.o.b. Zweden/ Finland	RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER		KOFFIE		THEE		COPRA		Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v. d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	The Economist herleid van 1927 = 100 tot 1925 = 100			
			Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	Locoprizen Rotterdam per ½ K.G.	Af. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. ½ K.G.	Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam	In- voer	Uit- voer									
1925	f 159,75	% 100	Sh. 2/11,625	% 100,0	fl. 18,75	% 100,0	cts. 61,375	% 100,0	cts. 84,5	% 100,0	f 35,875	% 100,0	100	100	100,0	100,0	
1926	153,50	96,1	2/—	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	34,—	94,8	112	128	93,2	92,9	
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,12 ²⁾	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,62 ⁵⁾	90,9	113	116	95,4	89,5	
1928	151,50	91,8	-10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	31,87 ⁴⁾	88,9	118	128	96,4	87,6	
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	13,—	69,3	50,75	82,7	82,0	82,0	27,37 ⁶⁾	76,3	122	132	91,6	82,6	
1930	141,50	88,6	-5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	22,62 ⁷⁾	63,1	124	135	75,5	69,4	
1931	110,75	69,3	-3	8,4	8,—	42,7	25	40,7	42,50	50,3	15,37 ⁸⁾	42,9	117	136	62,6	57,9	
Jan. 1930	147,50	93,9	-7,375	20,7	11,67 ⁹⁾	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,87 ⁶⁾	74,9	128	136	84,5	76,9	
Febr. "	147,50	92,3	-8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,37 ⁶⁾	73,5	112	126	81,3	75,2	
Maart "	147,50	92,3	-7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7	74,2	
April "	147,50	92,3	-7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	26,12 ⁵⁾	72,8	115	127	78,7	72,8	
Mei "	145,00	90,8	-6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	25,50	71,1	132	132	76,1	72,0	
Juni "	145,00	90,8	-6,125	17,2	9,77 ⁵⁾	52,1	33	53,8	58	68,6	22,87 ⁵⁾	63,8	131	133	76,1	70,4	
Juli "	142,50	89,2	-5,625	15,8	9,27 ⁵⁾	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2	68,3	
Aug. "	142,50	89,2	-4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,—	55,7	129	145	73,5	67,9	
Sept. "	140,00	87,6	-4,125	11,6	7,97 ⁵⁾	42,5	28,25	46,0	59,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3	65,4	
Oct. "	132,50	82,9	-4	11,2	8,62 ⁵⁾	46,0	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6	64,6	
Nov. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,37 ⁵⁾	54,0	121	139	71,0	63,3	
Dec. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,—	53,0	105	129	69,0	61,3	
Jan. 1931	125,00	78,2	-4,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7	59,2	
Febr. "	125,00	78,2	-3,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,12 ⁵⁾	50,7	96	121	67,1	59,4	
Maart "	125,00	78,2	-3,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	53,3	18,62 ⁵⁾	51,9	107	140	66,5	59,1	
April "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,57 ⁵⁾	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8	58,4	
Mei "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,37 ⁵⁾	42,9	114	141	65,8	56,8	
Juni "	110,00	68,9	-3,125	8,8	8,57 ⁵⁾	45,7	25,75	42,0	39,50	46,7	14,12 ⁵⁾	39,4	127	133	64,5	56,8	
Juli "	110,00	68,9	-3	8,4	8,77 ⁵⁾	46,8	27	44,0	38,25	45,3	15,—	41,8	138	153	62,6	55,8	
Aug. "	100,00	62,6	-12,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	38,50	45,6	14,12 ⁵⁾	39,4	122	142	60,6	55,6	
Sept. "	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,52 ⁵⁾	40,1	23,75	38,7	37,50	44,4	13,37 ⁵⁾	37,3	125	146	58,7	58,1	
Oct. "	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	44,7	13,25	36,9	119	146	58,7	58,5	
Nov. "	100,00	62,6	-12,25	6,3	7,15	38,1	23	37,5	37	43,8	13,75	38,3	113	132	58,7	58,8	
Dec. "	82,50	51,6	-12,25	6,3	6,75	36,0	23	37,5	35	41,4	12,75	35,5	115	114	54,8	58,8	
Jan. 1932	82,50	51,6	-12,125	6,0	7,35	39,2	23	37,5	32	37,9	13,12 ⁵⁾	36,6	103	107	54,2	58,4	
Febr. "	82,50	51,6	-12	5,6	7,05	37,6	23	37,5	30	35,5	14,50	40,4	86	111	53,5	59,8	
7 Mrt. "	82,50	51,6	-11,75	4,9	6,62 ⁵⁾	35,3	23	37,5	30,75 ²⁾	36,4	15,25	42,5					
14 "	82,50	51,6	-11,75	4,9	6,50	34,7	23	37,5	31,25 ³⁾	37,0	14,62 ⁵⁾	40,8					
21 "	82,50	51,6	-11,4375	4,0	6,50	34,7	23	37,5			14,62 ⁵⁾	40,8					
29 "	82,50	51,6	-11,5	4,2	6,50	34,7	23	37,5			14,25	39,7					

1) Jaar- en maandgem. afger. op ½ pence. 2) 3 Mrt. 3) 17 Mrt.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. zijn op goudbasis omgerekend